

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САЊАТИ

Haftalik gazeta 1956-yil 4-yanvardan chiqqan boshlagan

e-mail: info@uzas.uz

2015-yil 2-oktyabr №40 (4335)

БЕТАКРОРИМСАН, ЯГОНАСАН, ОНА ВАТАНИМ — ЎЗБЕКИСТОНИМ!

ЎЗБЕКИСТОН ЎҚИТУВЧИ ВА МУРАББИЙЛАРИГА

Қадрли устоз ва мураббийлар!
Авваламбор, сиз, азизларни умум-
халқ байрами — Ўқитувчи ва мураб-
бийлар куни билан чин қалбимдан таб-
риклар, барчангизга ўзимнинг чуқур
хурмат-эҳтиромим ва самимий тилак-
ларимни изҳор этаман.

Бу дунёда ҳар қайси онгли инсон —
қаерда ишлагани, қандай касбу хор,
лавозим эгаси бўлмасин, унга билим
ва тарбия бериб, ҳаётга йўлаган мух-
тарам ўқитувчи ва мураббийлари ол-
дида ҳамма қарздорлик ҳисси билан
яшайди.

Ҳақиқатан ҳам, ўзининг кўз нури,
қалб кўри, бутун борлигини бағишлаб,
барчамизга эгуликдан сабоқ берган,
отадек муътабар, онадек меҳрибон сиз,
азиз устозларнинг ҳеч нарса билан
ўлаб, баҳолан бўлмайдиган машаққат-
ли ва шарафли меҳнатингиз учун ҳар
қанча таҳсин ва ташаккурлар айтсак,
арзийди.

Мухтарам ўқитувчи ва муаллимлар!
Ўзбекистонимиз ўз мустақиллигини
қўлга киритиб, тарихан қисқа даврда,
халқимизнинг фидокорона меҳнати ва
матонати билан дунё миқёсда "Ўзбек
модели" деб тан олинган, ўзимизга хос,
ўзимизга мос тараққиёт йўлини амалга
оширганлигимиз ҳисобидан бугунги кунда
шаҳар ва қишлоқларимиз, бутун юр-
тимиз қиёфаси тубдан ўзгариб, аҳолими-
зининг ҳаёти даражаси ва сифати тобора
юксалиб бораётгани барчамизга мам-
нулик бағишлаб, яқин ва узоқ кўши-
ларимизнинг ҳавасини тортоқда, де-
сак, айна ҳақиқатни айтган бўламиз.

Бундай барқарор суратлар билан
ривожланишга эришиш учун биз қан-
дай оғир йўлни босиб, турли синов ва
қийинчиликларни, ғов ва тўсиқларни
енгиб ўтганимиз, бугунги юксак мар-
раларни қўлга киритишда ҳал қилу-
чи роль ўйнаган омил ва мезонлар
ҳақида албатта кўп гапириш мумкин.

Бу ҳақда сўз юритганда, аввалам-
бор, амалда ўзини оқламаган эски
мустабид тузумнинг қолип ва ақидала-
ридан бутунлай холи бўлган, тез ва
шиддат билан ўзгариб бораётган за-
мон билан ҳамқадам бўлиб, янгича,
мустақил фикрлайдиган, тараққий топ-

ган давлатлардаги тенгдошлари би-
лан беллашувга тайёр, изланиш ва
доимо изланиш, ғурур ва ифтихор би-
лан яшайдиган янги авлодни тарбия-
лаш бўйича қандай улкан вазифалар-
ни адо этганимизни яна бир бор эс-
лашимиз ўринли, деб ўйлайман.

Ўз-ўзидан аёнки, биз мустақил ҳаёт-
га қадам қўйиб, энг ривожланган мам-
лакатлар қаторига киришни, юртимиз-
да демократик давлат, обод ва фаро-
вон жамият қуришни мақсад қилиб
қўйган эканмиз, бунинг учун аввало
айни шундай буюк ишга қодир бўлган
янги авлодни вояга етказмасдан ту-
риб, бу йўлдаги барча-барча ҳаракат-
ларимиз пучга чиқиши мукаррар эди.

Бундан 18 йил олдин қабул қилинган
Қадрлар тайёрлаш миллий дастури ва
2004 йилда тасдиқланган Мактаб таъ-
лимининг ривожлантириш умумий
дастури, шу соҳада амалга оширган
бошқа кенг кўламли ишларимиз нафа-
қат таълим-тарбия тизимини, балки
бутун жамиятимиз ҳаётини кескин
ўзгартириб юборгани, ижобий маъно-
даги "портлаш эффекти"ни берганига
бугун яққол ғувоҳ бўлмоқдамиз, десак,
айни ҳақиқатни айтган бўламиз.

Шу борада сизларга бир фикрни ҳеч
иккиланмасдан айтишни зарур деб
биламан.

Тарихий аҳамиятга эга бўлган бу
дастурларни ишлаб чиқиш ва ҳаётга
таъбиқ этишда, уларни янада чуқур-
лаштиришда, ҳозирги давр талаб-
ларига жавоб берадиган янги таълим
стандартлари ва дастурларини, дарс-
лик ва методик қўлланмаларни яра-
тишда, энг муҳими, болаларимизга
замонавий таълим ва тарбия бериб,
уларнинг қалбига, юрагига етиб бо-
ришда сиз, ҳурматли устоз-мураббий-
ларнинг хизматларингиз нақадар бе-
қиёс даражасини халқимиз яхши била-
ди ва юксак қадрлайди. Келажғимиз-
ни ҳал қиладиган ана шундай олам-
шумул ишга қўшган буюк ҳиссангиз
учун ўзимнинг энг яқин маслаҳатчила-
рим ва маслақдошларим бўлган сиз,
азизлардан умрбод миннатдорман ва
барчангизга чин қалбимдан таъзим
қиламан.

Ҳурматли дўстлар!

Бугунги кунда миллионлаб болала-
римиз янгитдан барпо этилган ва ре-
конструкция қилинган 10 мингга яқин
мактабларда, 1 минг 556 та лицей ва
колледжда, 70 дан зиёд олий ўқув юр-
тларида янги таълим тизими асосида
билим ва тарбия олиб, замонавий
касб-хунарларга эга бўлиб ҳаётда ўз
муносиб ўрнини топтоқда, мамлака-
тимиз таълим моделининг самараси ва
рақобатдошлигини халқроқ майдон-
ларда яққол намоён этмоқда.

Униб-ўсиб келаётган ўғил-қизларимиз
юртимизда яратилган ноёб имконият-
лардан баҳраманд бўлиб, илм-фан
чўққиларини, хорижий тилларни, замон
талаб қиладиган касб-хунарларни пух-
та эгаллаб, она Ватанимизга садоқат-
ли, муносиб фарзандлар, унинг ишон-
чан посбонлари, ҳимоячилари, биз бош-
лаган ишларимизнинг давомчиси бўлиб
вояга етаётганини кўриш, уларнинг
қувончига шерик бўлиш биз, ота-оналар,
устозлар учун энг катта бахт эмасми?

Қадрли юртдошлар!
Бугун биз бошимиздан кечираётган
XXI аср, шиддат билан ўзгариб бора-
ётган глобаллашув жараёнлари, интел-
леktуал салоҳият, Интернет ва ахбор-
от-коммуникация технологиялари ҳал
қилувчи аҳамият касб етаётгани, жа-
ҳон бозоридаги рақобат кўлами ва
кескинлиги тобора шайқошсиз тус
олаётгани ҳар қайси давлат, ҳар
қайси халқ олдига ғоят муҳим ва ўткир
талабларни қўймоқда. Бугун ҳамма-
мизга аён, ана шундай талабларни
ҳисобга олиб, улар билан ҳамоҳанг
бўлиб яшамасак, бутун борлигимизни
шу йўлда сафарбар этмасак, ҳеч шуб-
ҳасиз, биз умумбашарий тараққиётдан
четда қолиб кетишимиз мукаррар.

Ҳозирги кунда замоннинг ўзи биз-
дан эришган ютуқлар билан қийофлан-
масдан, янада юксак марралар сари
қатъият билан боришни, шу йўлда ўз
билим ва тажрибамизни, касб малака-
си ва маҳоратимизни муттасил бо-
йитиб, такомиллаштиришни талаб эт-
моқда.

Шу маънода, умумтаълим мактаб-
ларининг моддий-техник базасини мун-

тазам равишда замон талаблари да-
ражасига кўтариб бориш, педагогика
университети ва институтларидаги
ўқув жараёнларини танқидий баҳолаб,
уларни юксак мезонлар асосида таш-
кил этиш, соҳага илғор таълим ва ах-
борот-коммуникация технологиялари-
ни янада кенг жорий этиш, бир сўз
билан айтганда, педагог кадрларнинг
янги авлодини шакллантириш бўйича
ҳали кўп иш қилишимиз лозим.

Нега деганда, ўз ишидан қониқмас-
дан, доимо янгиликка интилиб, билим
ва малакасини ошириш устида ишлай-
диган, ҳаёт билан ҳамқадам бўлиб
яшайдиган ўқитувчи ва муаллимлар-
гина ҳар томонлама етук инсонларни
камол топтиришга қодир бўлади.

Шу билан бирга, биз учун янги ти-
зи бўлган академик лицей ва касб-
хунар коллежларининг фаолиятини
ташқилий-амалий, ўқув-методик жиҳат-
дан такомиллаштириш, шу мақсадда
мавжуд ихтисослик йўналишларини
қайта кўриб чиқиш, айнан мана шун-
дай коллежларда таълим олаётган бо-
лаларимиз юртимизда барпо этилаёт-
ган, юқори технологияларга асослан-
ган замонавий корхоналарда, кичик
бизнес ва хусусий тадбиркорлик со-
ҳасида самарали меҳнат қилиб, жам-
иятимизда ўз ўрнини топиши учун на-
фақат таълим соҳаси раҳбарлари,
балки барчамиз масъул эканимиз-
ни унутмаслигимиз зарур.

Биз ўз олдимизга ана шундай ўта
муҳим ва долзарб вазифаларни қўйган
эканмиз, ўз-ўзидан равшанки, уларни
муваффақиятли амалга ошириш, би-
ринчи навбатда олий ўқув юртлари-
нинг профессор-ўқитувчилар таркиби-
га, уларнинг илмий ва педагогик сало-
ҳиятига боғлиқ.

Бу борада олий ўқув юртлари раҳ-
бар ва педагог кадрларининг касбий
даражаси ва малакасини муттасил
ошириб бориш, уларни замонавий та-
лаблар асосида қайта тайёрлашнинг
такомиллаштирилган тизимини жорий
этиш мақсадида шу йил қабул қилин-
ган Фармон бу ишларни янги сифат
босқичига кўтаришга замин бўлади,
деб ишонаман.

Айни вақтда жаҳондаги энг нуфуз-
ли олий ўқув юртлари билан ҳамкор-
лик алоқаларини кучайтириш, хорижий
университетларнинг мутахассислари
иштирокида турли анжуман ва конфе-
ренциялар ўтказиш, ўзаро тажриба
алмашиш долларимизнинг билим ва
дунёқарашини кенгайтиришга, улар-
нинг малакасини оширишга хизмат
қилиши шубҳасиз.

Қадрли устозлар!

Барчамизга аёнки, мафкура соҳаси-
да ҳеч қачон бўшлиқ бўлмайди. Агар
озгина бўшлиққа йўл қўйсан, уни ал-
батта бизга ёт ва беғона бўлган куч-
лар эгаллаб олади.

Ҳозирги кунда бутун дунёда ёш ав-
лоднинг онги ва қалбини эгаллаш
учун қандай кескин кураш бораётга-
ни, бизнинг ҳаёт тарзимизга, маъна-
виятимизга, динимизга мутлақо зид
бўлган зарарли фикр ва ғояларни
тарқатиш орқали ҳали дунёқараши
мустаҳкам шаклланиб улгурмаган
фарзандларимизни ўзининг қабих ту-
зонига илинтириш учун турли марказ-
лар томонидан қанча-қанча куч ва маб-
лағлар сарфланаётгани сизларга
яхши маълум, албатта.

Халқимизнинг тинч ва осойишта
ҳаётига, болаларимизнинг келажаги-
га қарши қартилган таҳдидлар — бу
халқроқ терроризм ва экстремизм
бўладими, гиёҳвандлик ёки "оммавий
маданият" кўринишлари бўладими —
бундай бало-қазоларни оstonамизга
йўлатмаслик, ўғил-қизларимизни
уларнинг ёвуз таъсиридан асраш, до-
имо оғоҳ ва ҳушёр бўлиб яшаш ҳар
қачонгидан ҳам долзарб вазифамиз-
га айланимоқда. Бундай ўткир зарурат
таълим-тарбия муассасаларининг
ота-оналар, маҳалла, ёшлар, хотин-
қизлар жамоатчилиги, давлат ва но-
давлат ташкилотлар билан ҳамкорли-
гини янада кучайтиришни талаб эт-
моқда ва бу йўлда сизлар бундан буён
ҳам ўз куч-ғайратингизни аямайсиз,
деб ишонаман.

Бизнинг асосий вазифамиз — ёш
аҳолини тарбиялаш, уларни ҳаётга
тайёрлаш, уларни ҳаётга тайёрлаш

авлодга фақат билим беришдан ибор-
ат эмас, балки бугун дунёда юз бе-
раётган воқеа-ходисалардан тўғри ху-
лоса чиқара оладиган, "Бетакрорим-
сан, ягонасан, она Ватаним — Ўзе-
бекистоним!" деб, ўз ери, ўз юртига са-
доқат туйғуси билан яшайдиган, Ўзе-
бекистон фуқароси деган шарафли
номга ҳар томонлама муносиб
бўлган инсонларни тарбиялаш —
барчамизнинг муқаддас бурчимиз-
дир.

Азизларим, қадрдонларим!

Бугун мана шу ҳал қилувчи вазифа-
ларни чуқур англаган, уларни амалга
ошириш учун жонбозлик кўрсатиб меҳ-
нат қиладиган, чинакам фидойи муал-
лимлар, ўқитувчи ва домлалар сафи
тобора кенгайиб бораётгани эртанги
кунга бўлган ишончимизни янада мус-
таҳкамлайди.

Шулар ҳақида гапирганда, бир
фикрни мамнуният билан таъкидлаш-
ни истардим: мустақиллик йилларида
самарали меҳнати ва ибратли фао-
лияти учун давлатимизнинг юксак му-
кофотлари билан тақдирланган ватан-
дошларимиз орасида ўқитувчи ва му-
раббийлар сони кўпчиликни ташкил
этиши, ҳеч шубҳасиз, эл-юртимизнинг
сиз, азизларга бўлган юксак ҳурмат ва
эътиборининг амалий ифодасидир.

Сизларнинг масъулиятли хизматин-
гизни муносиб қадрлаш, фаолиятин-
гизни янги босқичларга кўтариш учун
зарур шароитларни яратиш масаласи
бундан буён ҳам давлатимиз ва жам-
иятимизнинг доимий эътибор маркази-
да бўлади, деб сиз, азизларни ишон-
тириб айтишга бугун тўлиқ асослари-
миз бор.

Барчангизни қутлуғ айём — Ўқитув-
чи ва мураббийлар куни билан яна бир
бор чин қалбимдан табриклар, сизлар-
га сиҳат-саломатлик, хонадонларин-
гизга файзу барақа, бахту саодат, эзгу
ишларингизда янгидан-янги ютуқ ва
омадлар тилайман.

Доимо соғ-омон бўлинг, умрингиз-
дан барақа топинг, меҳрибон устозлар!

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

1 октябрь — Ўқитувчи ва мураббийлар куни УЛУҒ КАСБ ЭГАЛАРИ ШАРАФЛАНДИ

"Туркистон" саройида Ўқитувчи ва
мураббийлар кунига бағишланган тантанали
тадбир бўлиб ўтди

"Ҳақ йўлида ким сенга бир ҳарф ўқутмиш ранж ила, Айламак бўлмас
адо онинг ҳақин юз ганж ила". Улуғ мутафаккир Алишер Навоийнинг
ушбу сатрларидан инсон камолоти йўлида ранж чекувчи устозлар ол-
дида ҳар биримиз доимо қарздор эканимиз таъкидланган. Ҳа, ўз би-
лим ва тажрибаси, истеъдод ва маҳорати, кўз нури ва қалб кўри, бу-
тун борлигини маърифат йўлига бахшида этган инсонлар ҳар қанча
эъзоз ва эҳтиромга муносиб.

Давоми иккинчи саҳифада.

МИЛЛИЙ ТАРАҚҚИЁТ АСОСИ

доим изланиш, ўрганиш, дунё билан ҳамқадарлик ва
янги марралар сари интилиш

Давлатимиз раҳбарининг мамлакат
вилоят ва туманларига сафари мус-
тақиллик шарофатидан қадди ва
қадрли юксалган халқнинг кайфияти,
одамлар кўнглидаги орзу-ниятлар
ҳамда она юртни бугунгидан-да
ободроқ қўриш ниятида амалга оши-
рилаётган бунёдкорлик ишлари, Ва-
тан истиқболига янада теранроқ на-
зар ташламоқ айёми ҳамдир. Бино-
барин, тараққиётнинг янги режалари
эришилган марралар сарҳисобидан

туғилади. Шу маънода, Президент
Ислом Каримовнинг бунёдкорлик ва
ободонлаштириш ишлари билан та-
нишиш мақсадида 29-30 сентябр кун-
лари Наманган ва Фарғона
вилоятларига қилган сафа-
ри Ўзбекистонни янада
равнақ топтириш, дунёвий
тараққиётнинг олдинги марраларига
олиб чиқиш йўлидаги изчил сай-ҳа-
ракатларнинг узвий давоми бўлди.
Юртдошларимиз яхши биледи-

ларки, бугун пойтахтдан тортиб,
мамлакатнинг ҳар бир вилояти, энг
чекка туману қишлоқларга қадар ас-
рий қиёфаси ўзгариб, янгича чирой
ва кўркамлик касб этиб
бормоқда. Юрт қанча
обод бўлса, уни бундан-
да ободроқ ва кўркам-
роқ қиёфада кўриш истаги инсон
фарзандига хос азалий туйғу. Де-
макки, инсон кўнглидан бошлана-
диган ободлиқнинг, Ватанни севиш

Муносабат

ва обод этишнинг асло ниҳояси йўқ.
Агар юртингиз тинч, осмонингиз
мусаффо, тўрт мунангиз соғ бўлса,
албатта, кечагидан яхшироқ яша-
гингиз, эртага бугунгидан фаровон
ва бойроқ бўлингиз, маънавий ко-
миллик даражасига етгингиз кела-
ди. Модомики шундай экан, Ўзе-
бекистоннинг буюк келажагини яра-
тиш йўлидаги ишлар, изланишлар
муттасил давом этаверади. Бу жа-
раённи 2013-2015 йилларда На-
манган вилоятини ижтимоий-иқти-
содий ривожлантириш дастури до-
ирасида амалга оширилган минг-
га яқин янги лойиҳалар мисолида
ҳам яққол кўриш мумкин.

Давоми иккинчи саҳифада.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг адабий-бадний нашри — «ШАРҚ ЮЛДУЗИ» журнали газетамиз меҳмони

"Шарқ юлдузи" журналининг
ҳар бир сонини адабиётнинг
чинакам мухлислари интиқлик
билан кутади. Бу қамрови кенг
нашр маданий ҳаётимизда
ўзига хос ўринга эга.

Зеро, унда ижодий жараён кенг
миқёсда ёритилади: ижодкорларимиз-
нинг турли адабий тур ва жанрлар-
даги янги асарлари, олимларимиз-
нинг тадқиқотлари, жаҳон адабиёти-
нинг мутоз ва замонавий вакилла-
ри ижодидан намуналар эълон қили-
нади. Айни шу маънода "Шарқ юлду-
зи" — адабиётимиз кўзгуси, десак
янглишмаймиз.

Тахририят журналнинг кўп йиллик
бой тажриба ва анъаналарини давом
эттириш билан бирга нашр мундарижа-
сини янада бойитиш, дизайнини янгилаш
борасида изчил изланиб келаётди.
Чунончи, "Шарқ юлдузи"нинг жорий йилдаги 4-сонини қўлга олиб, варақлаб
бунга ўзингиз ҳам ғувоҳ бўласиз. Янги очилган "Ватан сеҳри", "Тахлил", "XX аср
мутафаккирлари", "Жаҳон адабиёти" сингари руқлар, саҳифаларга ишланган
безаклар ижодий жамоанинг журнал савиясини янада кўтариш мақсадида жид-
дий изланаётганидан дарак бериб турибди. Ушбу сонда босилган насрий, шеър-
ий асарлар, таржималар, таҳлилий мақолалар ҳам шундан далолатдир.

"Шарқ юлдузи"нинг ушбу сониде эълон қилинган айрим асарларни, тадқиқот
ва адабий-танқидий мақолалардан танланган парчаларни муштарийлар эътибо-
рига ҳавола этарканмиз, журнал тахририяти ходимларининг ижодий изланишла-
ри барчамизга манзур бўлурли самараларга олиб келишига ишониб қоламиз.

Билириш

2015 йил 6 октябрь соат 11.00 да Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида Наср
ижодий кенгаши аъзолари, таниқли адиблар ва танқидчилар иштирокида
"НАСР: БУГУН ВА ЭРТАГА" мавзусида давра суҳбати ўтказилади.

Тадбирга ёзувчилар, олимлар, ижодкор ёшлар ва барча қизиққанлар
таклиф этилади.

Бошланиши биринчи саҳифада.

Юртбошимизнинг Мингбулок туманидаги "Барака", Уйчи туманидаги "Обод замин" фермер хўжаликлари фаолияти билан танишуви, моҳир пахта ва ғалла усталари билан мулоқоти чоғида собиқ тузум даврида ғўза нави, тола сифати, пахтакор даромади ҳеч қимми қизиқтирмагани, бугун эса сифатли пахта етиштириш, уни вақтида йиғиб-териб, юқори навларга топширишдан аввало фермерларнинг

кўркамлик бахш этаётганида ҳам ўз ифодасини топаётди. Мустақилликнинг дастлабки йилларида пахта толасини ўзимиз қайта ишлаб, ундан маҳсулот тайёрлаб жаҳон бозорида сотишни ҳам ўзимиз амалга оширишга киришган ва бунга эришаётган бўлсак, эндиликда давр олдимизга янада муҳимроқ вазифаларни қўймоқда. Президентимиз Марғилон шаҳридаги "Наримтекс" қўшма корхонасига ташрифи чоғида ана шу вазифаларга тўхталар экан, ички ва

ёсатинириг устувор йўналишларидан бири этиб белгиланганини таъкидлади. Бу борадаги ютуқларимиз жаҳон миқёсида эътироф этилаётгани бежиз эмас. БМТ кўмағида АҚШнинг Колумбия университети томонидан ўтказилган "Дунёнинг энг бахтли мамлакатлари" рейтингига Ўзбекистон жаҳонда 44-ўринни, МДХ давлатлари орасида эса биринчи ўринни эгаллагани барчамизга ғурур ва қувонч бағишлайди. Эришилган ана шундай юксак натижаларни ҳар жиҳатдан

УЛУҒ КАСБ ЭҒАЛАРИ ШАРАФЛАНДИ

Бошланиши биринчи саҳифада.

Мамлакатимизда ҳар томонлама баркамол авлодини тарбиялашга ҳисса қўшаётган фидойи устозлар давлатимизнинг доимий эътиборида, халқимиз ардоғида. Ҳар йили 1 октябрь – Ўқитувчи ва мураббийлар кўни умумхалқ байрами сифатида кенг нишонлаб келинаётгани устоз-мураббийларга кўрсатилаётган юксак ҳурмат-эҳтиром ифодасидир.

Таълим соҳаси раҳбарлари, фаол ўқитувчи ва жонқур мураббийлар 30 сентябрь кўни мамлакатимизнинг бош майдонида бўлиб, ҳурриятимиз, порлоқ истиқболимиз, эзгу ниятларимиз рамзи бўлган Мустақиллик ва эзгулик монументи пойга гуллар қўйди. Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан пойтахтимизда бунёд этилган замонавий иншоотлар, таълим, маданият-маърифий, спорт-соғломлаштириш муассасалари фаолияти билан танишди.

"Туркистон" саройида Ўқитувчи ва мураббийлар кўни муносабати билан ўтказилган тантанали тадбирда умумий ўрта таълим мактаблари, ўрта махсус, касб-хунар ва олий таълим муассасаларининг илгор ўқитувчилари, фидойи мураббийлар, вазирилик ва идоралар, жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг Ўзбекистон ўқитувчи ва мураббийларига байрам табригини Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Х.Султонов ўқиб эшиттирди.

Президентимиз раҳнамолигида истиқлолнинг дастлабки йиллариданоқ таълим соҳасини тубдан ислоҳ этишга алоҳида эътибор қаратилди. "Таълим тўғрисида"ги қонун, Қадрлар тайёрлаш миллий дастурида белгиланган вазифаларнинг ҳаётга кенг жорий этилиши мамлакатимизни тараққий эттириш, турмушимизни фаровонлаштириш, ҳеч қимдан кам бўлмаган навиқрон авлодни вояга етказиш учун мустаҳкам замин яратди.

Мактаб таълимини ривожлантириш давлат умумий миллий дастури асосида мамлакатимиздаги умумтаълим мактабларининг деярли барчаси реконструкция қилинди, тубдан таъмирланди, юзлаб янги мактаблар бунёд этилди. Мактабга таълим муассасалари, махсус мактаб-интернатлар, "Баркамол авлод" болалар марказлари, болалар ва ўсмирлар спорт, музика ва санъат мактаблари, лицейу коллежлар,

олий таълим даргоҳларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, фаолиятини давр руҳига мос тарада йўлга қўйиш юзасидан кенг қўлланма ишлар амалга оширилмоқда.

Президентимизнинг "Дунё иморатлари ичида энг шарафлиси ўқитувчилик ва мураббийликдир" деган фикри халқимиз орасида эзгу даъватга айланди. Шарафли касб эгаларининг меҳнатини моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашга қаратилган ишларни янада кучайтирди. Ўтган йиллар мобайнида таълим соҳасидаги юзлаб устоз-мураббийлар Ватанимизнинг юксак унвонлари, орден ва медаллари билан тақдирланди. Улар орасида Ўзбекистон Қаҳрамонлари борлиги янада қувонарлидир.

– Меҳнатимиз истиқлол йилларида қадр тоғди, – дейди пойтахтимизнинг Учтепа туманидаги 4-умумтаълим мактаби ўқитувчиси, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган халқ таълими ходими Раҳматулла Каримов. – Президентимизнинг маърифат аҳлига кўрсатаётган юксак эътибори барча педагогларни мустақиллигимизни кўз қорачиғидек асраб-авайлашга даъват этмоқда, фарзандларимизни қомил инсонлар этиб тарбиялашдек эзгу ишларни янада кучайтиришда қанот бўлмоқда.

Бугунги интеграциялашув жараёни кучайган, ахборотлашган замон ўқитувчини илгор педагогик технологиялар ва интерфасол усуллардан унумли фойдаланадиган ижодкор устоз даражасига кўтаришни тақозо этмоқда. Ўзбекистон Халқ таълими вазирилик томонидан аънавий тарзда ўтказиб келинаётган "Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси" республика кўрик-танлови ана шу мақсадга хизмат қилмоқда.

Бу йил ҳам ушбу танловда ўз фани бўйича ўзига хос тажриба мактаби яратган, ҳар бир дарсини янги услубда, қизиқарли ва ҳаётий мисоллар, турли қўргазмалар воситалари билан ўтаётган илгор педагоглар сараланди. Тантанали йиғилишда ғолибларга диплом ва эсдалик совғалари топширилди.

– Бугунги ўқувчига янги маълумот, янги фикр, мавзуга янгича ёндашув керак, – дейди танлов ғолиби, Олмалик шаҳридаги 20-умумтаълим мактабининг кимё фани ўқитувчиси Марғуба Мирпўлатова. – Ушбу кўрик-танлов ўзаро фикр ва тажриба алмашишимиз-

га, ўқувчиларни фаолликка ундовчи янги услуб ва шакллар билан танишишимизга имкон яратётгани билан аҳамиятлидир.

Давлатимиз раҳбарининг 2005 йил 25 ноябрдаги «Халқ таълими ходимлари меҳнатига ҳақ тўлаш тизимини такомиллаштириш ва уни моддий рағбатлантиришни кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ўқитувчилар кўнглини тоғдек кўтарди, уларни янада кўпроқ изланишга, ўқув-тарбия жараёнини янада бойитишга ундади.

Президентимизнинг 2012 йил 10 декабрдаги "Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори замонавий педагогик ва ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда ўсиб келаётган ёш авлодга чет тилларини ўқитиш, хорижий тилларни пухта билидиган мутахассисларни тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш, соҳада халқаро ҳамкорликни ривожлантириш учун қулай шароит ва имкониятлар яратмоқда.

Чет тили ўқитувчилари Давлат тест маркази томонидан доимий равишда синовдан ўтказилиб, уларнинг моашига қишлоқ жойларда 30 фоиз ва бошқа таълим муассасаларида 15 фоиз миқдорида қўшимчалар бериб боришмоқда. Бу масъуляти ва шарафли касб соҳибларини ўз устида тинимсиз ишлашга, баркамол авлод тарбиясида янада фаол бўлишга ундамоқда.

Таълим-тарбия жараёни устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш мақсадида барча умумтаълим мактабларида "Оила – маҳалла – таълим муассасаси" ҳамкорлиги жамоат кенгашининг фаолияти йўлга қўйилган. Бу маънавий-маърифий ишлар сифатини доимий таҳлил этиб бориш, ёшларнинг билим олишга бўлган қизиқиши ва иштиёқини тобора кучайтириш, 9-синфни тамомлаган ўқувчиларни таълимнинг кейинги босқичига тўлиқ қамраб олишда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Ўртбосқимиз раҳнамолигида барпо этилган 1500 дан ортиқ академик лицей ва касб-хунар коллежиде ёшларга ўзи танлаган йўналиш ва соҳа сирлари ўргатишмоқда.

Мамлакатимизда олий таълим тизими бакалаврият ва магистратурадан иборат икки босқичли стандарт ўтказилди.

Маросимда Пискент туманидаги 1-умумий ўрта таълим мактаби директори, "Эл-юрт ҳурмати" ордени соҳиби Мархабо Қўрбонова, Ўзбекистон халқ шоири Иқбол Мирзо ва бошқалар таълим-тарбия, илм-фан, маънавият ва маърифат тизимида олиб борилаётган кенг қўлланма ислохотлар келажагимиз эгаларини Ватанимизга, буюк аجدодларимизга муносиб фарзанд этиб тарбиялашдек эзгу мақсадга йўналтирилганини таъкидлади. Ушбу эзгу мақсадга бутун борлигини бахш этаётган касб соҳибларига кўрсатаётган эътибор ва ғамхўрлик учун давлатимиз раҳбарига миннатдорлик билдирди.

Тадбирда санъат усталари ва ёш ижорчилар иштирокида катта концерт намойиш этилди.

Тантанали тадбирда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Раиси Н.Йўлдошев, Қонуңчилик палатасининг Спикери Н.Исмоилов, Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Ш.Мирзиёев иштирок этди.

Дишлод КАРИМОВ,
Ўза муҳбири

ЭЗГУ НИЯТЛАР ИЖОБАТИ

Биз эзгуликни ҳаётини аъмол деб билган миллимиз. Ҳар доим олдимизга ёруғ мақсадларни қўйиб, унга интилиб келамиз. Бу йўлда учраган машаққатларни сабот ва матонат билан енгиб ўтиш бизга отамерос, бобомерос. "Ҳар бир амал ниятга яраша бўлади", дейишди. Ана шундай эзгу ниятларимиз, сабр-матонатимиз тўғрйли қарийб бир ярим асрлик истибод дуд чангалидан омон чиқдик ва дунё ҳавас қилса арзигулик тараққиётга муяссар бўлди.

Дунёнинг қўллаб мамлакатлари иқтисодий бўҳрон асоратлари билан курашаётган бугунги кунда Ўзбекистон иқтисодий-ижтимоий ҳаётининг барча жабҳаларида янгидан-янги ютуқларни қўлга киритаётди. Аҳолининг турмуш фаровонлиги тобора юксалиб бормоқда. Истиқлол йилларида иқтисодиётимиз 5,5 қарра ўсгани, аҳолининг реал даромадлари жон бошига 9 марта қўпайгани бунга ёрқин далил бўла олади. Бундай кўрсаткичга эришишимизнинг асосий сабаби нимада? Биринчи навбатда, тадбиркорларга кенг имкониятлар яратилганида. Мустақиллик йилларида соҳага доир ишлаб чиқилган бир қанча ҳужжатлар тадбиркорлик ва ишбилармонлик ривожини учун ҳуқуқий асос бўлди.

Ўзбекистонда тадбиркорларга нечоғлиқ кенг ҳуқуқ ва эркинликлар берилаётганини бутун дунё эътироф этмоқда. Давлатимиз раҳбари мамлакатимиз мустақиллигининг йиғирма тўрт йиллигига бағишланган тантанали анжуманда:

"Конституциямизда муҳрлаб қўйилган хусусий мулк ва хусусий тадбиркорликни янада ривожлантириш мақсадида бу соҳага тўлиқ эркинлик бериш, унинг йўлида ғов бўлиб турган барча тўсиқ ва чекловларни бартараф этиш, иқтисодиётимизда давлат ҳиссасини асосланган даражага қадар қисқартиришни бугун ҳаётнинг ўзи талаб қилаётганини барчамиз чуқур англаб олишимиз зарур", дея таъкидлагани ҳам ушбу соҳага бўлган эътибор миқёсини англаш имконини беради.

Бугун, таъбир жоиз бўлса, юртимизни улкан бунёдкорлик майдонига қўшлаш мумкин, – дейди андижонлик отахон Тўйғун Мусаев. – Бош кенитимиз Тошкентни бир ой қўрмаган одам кейинги келганда таниёлмай қоляпти. Янгидан-янги иншоотлар, тураржой бинолари шаҳарнинг кўрқига кўрк қўляпти. Қўламазорлаштириш, боғлар, гулзорлар бунёд этиш борасидаги ишлар ҳам ҳавас қилса арзигулик. Собиқ шўролар замонида шундай ободчилик тасаввур этиш бўлармиди? Уша кезлари катта меҳнат ва заҳмат эвазига барпо қилинган хўжалик боғининг пахта майдонига қўшиб юборилганини эсласам аламдан ўртаниб кетаман.

Дарҳақиқат, бунёдкорлик, ободончилик нафақат пойтахт, балки бутун мамлакат миқёсида тобора кенг тус олмақда. Чекка-чекка ҳудудларда

ҳам аҳоли учун ҳар томонлама қулай, замон талаблари даражасидаги намунавий уйлар барпо этилаётди. Кекса отахонлар, онахонлар билан суҳбатлашсангиз, бу ишлардан қанчалар шод эканига ғувоҳ бўласиз. "Уруш замоналарини, қўп қийинчилиги машаққатларни кўрдик. Болаларимизнинг бошига ҳеч қачон бундай қунар тушмасин. Бугунгидек обод даврда яшаш насиб этгани учун Яратганга қўп-қўп шукроналар айтаман", дейди биз билан суҳбатда табаррук юз ёшни қаршилаган тошкентлик нуруний Йўлчи ота Шарипов.

Ўзбекистон – қўп миллатли аҳоли истиқомат қиладиган ўзига хос мамлакат. Турли миллат ва қўп шукроналар айтаман", дейди биз билан суҳбатда табаррук юз ёшни қаршилаган тошкентлик нуруний Йўлчи ота Шарипов.

Ўзбекистон – қўп миллатли аҳоли истиқомат қиладиган ўзига хос мамлакат. Турли миллат ва қўп шукроналар айтаман", дейди биз билан суҳбатда табаррук юз ёшни қаршилаган тошкентлик нуруний Йўлчи ота Шарипов.

Ўзбекистон – қўп миллатли аҳоли истиқомат қиладиган ўзига хос мамлакат. Турли миллат ва қўп шукроналар айтаман", дейди биз билан суҳбатда табаррук юз ёшни қаршилаган тошкентлик нуруний Йўлчи ота Шарипов.

Ўзбекистон – қўп миллатли аҳоли истиқомат қиладиган ўзига хос мамлакат. Турли миллат ва қўп шукроналар айтаман", дейди биз билан суҳбатда табаррук юз ёшни қаршилаган тошкентлик нуруний Йўлчи ота Шарипов.

Ўзбекистон – қўп миллатли аҳоли истиқомат қиладиган ўзига хос мамлакат. Турли миллат ва қўп шукроналар айтаман", дейди биз билан суҳбатда табаррук юз ёшни қаршилаган тошкентлик нуруний Йўлчи ота Шарипов.

Абдуғани СҲАЙМОН

ЭЪЗОЗ

Сўзлари ҳикматдир, юзлари офтоб,
Ҳар босган қадами ибрат ҳам одоб.
Олабий бўлмоқни айлади хитоб,
Феъли кенг бир улкан уммондай азим,
Барчага бирдайин азиз муаллим.

Не буюк зотларга илк сабоқ берган,
Ризқини ҳалолдан миқсоллаб терган,
Обрўси, шухрати пешона тердан,
Феъли кенг бир улкан уммондай азим,
Барчага бирдайин азиз муаллим.

Умрини касбига айлаган пайванд,
Меҳру саховати тоғлардан баланд,
Хаёли ўқувчи бахти билан баяд,
Феъли кенг бир улкан уммондай азим,
Барчага бирдайин азиз муаллим.

"Отадай улун" деб эъзозланган зот,
Ўзидан қолдирб яхши эзгу от,
Хотирада ёрқин этилгувчи ёд,
Феъли кенг бир улкан уммондай азим,
Барчага бирдайин азиз муаллим.

Қалбларга жо этар Ватан меҳрини,
Муқаддас тупроқнинг қудрат, сеҳрини,
Боболардан мерос Ўзлик қадрини,
Феъли кенг бир улкан уммондай азим,
Барчага бирдайин азиз муаллим.

Арзийди васфига битсанг қўп дoston,
Арзийди аталса Ҳазрати Инсон,
Тилида шукрона, дилида йиғон,
Феъли кенг бир улкан уммондай азим,
Барчага бирдайин азиз муаллим.

Шаробиддин ҲАСАНОВ,

Ўзбекистон халқ таълими аълочиси

"Осмонимиз мангу мусаффо бўлмай!" Қўлларимиз дуога очилганда дастлаб шу эзгу тилакни тилга оламиз. Зеро, юрт тупроғини кўзига тўтиб этган халқнинг азаллий нияти шундай! Асрлар силсиласида урушларнинг кўргуликларидан озурда, нон эмас, зар эмас, энг аввало Оллоҳдан омонлик сўраган аждодларнинг бирламчи ва мангу орзу-умиди ҳам шу тилакка муважжас бўлган.

Тинчлик учун жонлар фидо, жаҳонлар бахшида этилган бу юртда. Зеро, хотиржамлик, осийишгаликнинг баҳоси йўқ, уни ҳеч нарсасига алмаштириб бўлмайди. Шу боис, жондан азиз фарзандларни истиқболни барқарор тараққиётда қўрган, тинчликни жигаргўшасидай севган элнинг дуолари шундай бошланади бу юртда!

Яқинда Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси "Ижод" жамоат фонди томонидан тайёрла-

йилларида ёзилган шеърларнинг аксари яттида соғинчнинг улкан суратини қўриш мумкин: юрак қалъасидан тошиб, мижгонларни ёмғирдек юрган, ичкиш ва ҳадик, хавотир ҳамда умид ила йўғрилган соғинч ифодаси.

На бўлмай бир нафас мен ҳам
Ёноғинг узра хол бўлсам.
Лабинг япроғидан томган
Ки тўё қатра бол бўлсам.

Севимли шоиримиз Ҳамид Олимжон қаламига мансуб бу гўзал мисралар 1943 йили олисларда Ватан ҳимоясига ўзини бахшида этган ошкун зорларнинг изҳорлари, соғинчлари янглиг янраган эди.

Уруш оғриқларини ўз жонида, танида ҳис этган устоз шоирларимиз шеърлари ўша даврнинг мунгли манзараси, изтиробу

ЧАЛИНАР ЖАРАНДОР ТИНЧЛИК БОНГЛАРИ

ниб, "Янги аср авлоди" нашриётида чоп этилган тўплам бежиз "Осмонимиз мангу мусаффо бўлмай!" деб номланмаган. Китобда азалдан тинчликсевар халқнинг энг муқаддас ва мунаввар орзуси тараннум этилган – турли йилларида ёзилган шеърлар, бадийи-публицистик мақолалар жамланган. Иккинчи жаҳон урушининг аянчли воқеаларига ғувоҳ бўлган устоз шоирлар ва бугунги кунда Истиқлол нашидаларидан илҳомланиб қалам тебратаетган таниқли ижодкорлар ҳамда ёшларнинг ижод намуналари айнан шу мавзуга бағишланган.

Аллома шоиримиз Фафур Фуломнинг 1942 йили битилган "Соғиниш" шеъри китобнинг илк саҳифаларидан ўрин олган.

Зўр қарвон йўлида етим бўтадек,
Интзор кўзларда қалқа-қалқа ёш –
мисралари билан бошланадиган бу шеър ўз даврида минглаб тилларда тақрор-тақрор айтилган, армонли қалбларга умид ёғдусини олиб кирган эди. Асарда ота-оналарнинг, элу юртнинг, севики ёрнинг соғинчлари акс этган. Дарҳақиқат, уруш

армонларининг ёрқин тасвирларига бой. Мақсуд Шайхзоданинг "Йўқ, мен ўлган эмасман!" шеъри шундай мисралар билан якун топган:

Овозимни эшитиб мендан кўрқди

Азроил,

Азроиллар чўчиса мен яшарман

юзлаб йил.

Эшитдимки, суратим машҳурдир

Фарғонамда,

Демакки, мен ўлмабман,

ўлмаслик пешонамда!..

Йўқ, мен ўлган эмасман!

Жангчи йигит номидан ёзилган бу шеър ҳам кўнглиларини титратиб, таскинлар замиридаги улкан армонларни ёдга солади.

Китобдаги уруш йиллари шоирларимизнинг юрак қони билан битилган шеърларини бугунги дорилонм давр фарзандлари ҳам кўзда ёш, кучли таъсир ва таасуротлар ила ўқийди, тинч-осойишта кунларга шукроналар айтади.

Зульфия, Абдулла Орипов, Мухаммад Али,

Эркин Воҳидов, Ойдин Ҳожиева, Ибройим Юсупов сингари ўнлаб таниқли шоирларимизнинг, қолаверса, ёш ижодкорларнинг шеърларида тинчликнинг "боладай азиз" эканлиги, уруш хотираларининг ҳали хануз "жигардаги пўлат курул синиги" янглиг

оғриқ бераётгани барчамизни огоҳликка, бедорликка чорласа, "осуда отаётган ҳаёт тонглари" қуйланган битиклар кўнглиларга хотиржамлик, осойишталик бағишлайди.

Китобдан жой олган "Ассалом, курун! Алvido, курун!", "Тинчликка таъзим қил!", "Инсон ва уруш" сарлавхали эссе ва мақолаларда ҳам ана шу мавзуда сўз юритилган.

Чунончи, Ашуралӣ Жўраев "Тинчликка таъзим қил" сарлавхали мақоласида "болалар уруш майдонларида туғилиб, уруш оловлари ичра улғайиб, келажаги уруш тўғрйли барбод" бўлаётган, "булбулларни тарқ этган" ўлкалар ҳамда одамлари "бир-бирларининг эмас, гўё тинчликнинг қўлларидан ушлаб юрган" юртимиз ҳақида ёзади. Ёки "Инсон ва уруш"

мақоласи муаллифи Бахтиёр Ҳайдаров уруш ваҳшатларини тасвирлаб: "Инсоният тарихининг (эраизмдан аввалги 3500 йилдан бери) 292 йилгига урушсиз ўтган. Сайёраимизда 15000га яқин катта-кичик урушлар бўлиб ўтган... Одамзод насллари ҳар 50 кундан битта-гина уруш, жангу жадалларсиз яшаган, холос", деб ёзади. Айтиш жоизки, бу мақолаларда тинчлик билан бонглик бугуннинг долзарб ва глобал масалалари қаламга олинган.

Бир сўз билан айтганда, дунёнинг турли ҳудудларида урушлар давом этаётган пайтда тинч ва мусаффо осмонимизни, мустақиллигимизни кўз қорачиғидек асрашга даъват этган асарлар жамланган "Осмонимиз мусаффо бўлмай!" тўплами тинчлик ишига қўшилган муносиб ҳиссадир.

Нашр масъул муҳаррири Ўзбекистон халқ ёзувчиси Мухаммад Али, тўпловчи ва нашрга тайёрловчи Рустам Мусурмон.

Нилуфар НАМАЗОВА

Равшан ФАЙЗ

МЕН ЭСЛАДИМНИ,
ОЗОД ТЎРТАЙИМ?..

ЭЙ ВАТАН

Дунё деганлари бунчалар кенг-а,
Мен яшай билмадим кўнглимни энга:
Кетар бўлсам доим, эй Ватан, сенга
Тўйсам ўзим тўйдим, кўзим тўймади.

Қачонки йўл мени забтига олди
Хотир, ҳаёлларим толиқди, толди
Ва мудом кўзларим ортимда қолди,
Тўйсам ўзим тўйдим, кўзим тўймади.

Соғинч мени қай кун ел этди яна,
Орзу армонингга эл этди яна,
Кўзимнинг ёшини сел этди яна:
Тўйсам ўзим тўйдим, кўзим тўймади.

МЕН БИР ДАРАХТ

Отам Ризоқул Файзулла ўғли хотирасига

Мен юзага чиққан давомингизман...
Куёшга талпиниб турибман, вале
Япроқлар ёзишим, гуллашим сиздан,
Сиз менинг томирим, менинг аввалим.

Мен эса ўйингиз, ҳаёлингизман,
Бир овоз руҳингиз бўламан яна.
Дунёга бежавоб саволингизман —
Турибман-ку, қайта-қайта айтила...

Биримизни кўрмадик бироқ,
Қарайман майсалар бўй берар тизга
Ва сизни яширар бу тошди тупроқ,
Мен — тупроқни ёрган давомингизман.

ЁШЛИК

Гулга кирган боғларим қолди,
Қирчиллама чоғларим қолди,
Талқон бўлмади тоғларим қолди,
Мен ёшлиқни тарк этиб кетдим.

Ишқ келдими, қийнади бир сир,
Шул сезимга бўлмай деб асир,

Тирик сатрлар

Йиғладим, тош эмас экан юрагим,
Парку булутларга артиб ёшимни.

Ёмғирлар остида қолган эй дилдор,
Бугун менинг сенга узрларим бор.

ДЎСТ

Юксак-юксак юлдузларга етар қўлинг,
Сомон йўли ёритгайди соғу сўлинг.
Жамбилга ҳам Сусамбилга тушгай йўлинг
Қанотингга биттагина дўстинг бўлса.

Синоатинг, сирларингни билмас олам,
Мағрур бошинг эгилмайди, бўлмайди ҳам
Ва бу дунё аталмағай асло бир кам
Қанотингга биттагина дўстинг бўлса.

Гулга кирган гулзорларинг сўлмағайди,
Орзуларинг, умидларинг ўлмағайди.
Паймонанг ҳеч беаҳалда тўлмағайди
Қанотингга биттагина дўстинг бўлса.

Ёвуз кучлар тенг келмайди, теголмайди,
Ади каби қоматингни эголмайди.
Минг-милёнта душманларинг енголмайди
Қанотингга биттагина дўстинг бўлса.

ҚИШЛОҚДАН
ҚАЙТИШ

Бошингда ой каби тўлдим, ота юрт,
Кейин сендан кетар бўлдим, ота юрт.
Бунчалар орзиқиб қолганинг кўриб
Узилган гул каби сўлдим, ота юрт.

Бир кун кўз ойдни дер дўстлар кўрганда —
Бошингда ой чиқар ўзинг ўрганган.
Куттил ва кўрасан шонга бурканган
Исминни бераман сенга, ота юрт.

Бугун кўз ёшимдан кўнгил боғимда,
Охулар сув сўрар сўлу соғимда.
Шундан тилларимда битта ўтинч бор:
Мунгайиб термулса кетар чоғимда.

Кўксимга орзулар солган, ота юрт,
Олис олисларда қолган, ота юрт,
Келиб қоларми деб ҳар сахар, ҳар шом,
Кўзлари йўлимда қолган, ота юрт.

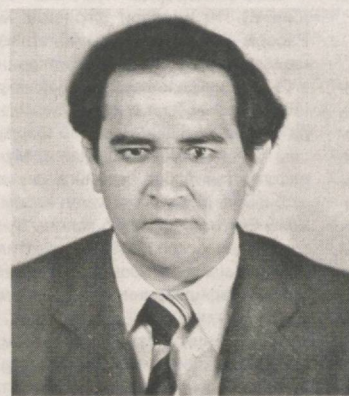
Токи шеър бўларкан дилдаги чўғим
Ўзимники эрур очиму тўғим,
Бу дунёга келиб топган бор йўғим —
Жисимини бераман сенга, ота юрт.

Бугун кўз ёшимдан кўнгил боғимда
Охулар сув сўрар сўлу соғимда.
Шундан тилларимда битта ўтинч бор:
Мунгайиб термулса кетар чоғимда.

Р.ФАЙЗ (1959-1995) Самарқанд
вилоятида туғилган. ЎЗМУ ўзбек фи-
лологияси факультетини тамомлаган.
«Ухлаётган одам», «Ташриф», «Кел,
эй кўнглим», «Мен шамолни тутвол-
дим» сингари шеърли китоблари нашр
этилган.

Зиёдулла НУРМАТОВ

ҚУЁШНИ ҚАРШИЛАБ

ШАРАФ

Ватан оиладан бошланиши рост,
У менинг меҳрибон онам бўлади,
У менинг қуночак рафиқам, яна
Ўғил-қизим, ижодхонам бўлади.

Ватан остонадан бошланиши рост,
У — менинг туғилган она қишлоғим.
Хотирада қолган Ровот, Ўртабўз,
У содда, заҳматқаш, танги Тошлоғим.

Ватан дўстларимдан бошланиши рост,
Гарчанд билмайдилар уларнинг кўпи,
Ватан туйғусини туйгандан бўён
Яшагим келади изларин ўпиб.

Ватан — Ўзбекистон! О, олий шараф,
Бағрим тўлиб кетар номингни айтсам.
Умримни ўзинга қўйганман атаб,
Беқиёс ягона, бу — қатъий қасам!

ҚИШЛОҚ

Тиниқ куз кўйида тиниқ бир гўша
Тиниқ туйғу билан олади нафас,
Эртақдаги жаннатмақондир ўша
Қушлар ўйнаб, сайраб келтирар ҳавас.

Райҳон хиди анқир қадим қишлоқда,
Мириқиб жимгина кезгинг келади.
Узум-шафтолилар хил-хил пишмоқда,
Шакар боғлаб кетган — узинг келади.

Оқшом юлдуз билан тараб сочини,
Қишлоқ дилбарлари қилади пардоз,
Дили яйраб кетар ҳусни очилиб,
Шаринг ҳаёлларга чўмади бироз.

Тонгда деҳқон аҳли кўчиб далага
Тоғдай хирмон, дея қилади жазм.
Дил фахр ҳиссини сочар оламга...
Мен она халқимга қиламан таъзим!

САҒАР ОЛДИДАН

Қолиб кетар энг яқин дўстлар,
Қолиб кетар энг яқин китоб,
Ачинасан, аммо чора йўқ,
Сўнгги онлар қилса ҳам хитоб.

Қолиб кетар тип-тиниқ осмон,
Туида мафтун боққан юлдузлар
Сирларини айтиб меҳрибон,
Маънос, мунгли боқувчи кўзлар.
Қолиб кетар уйнинг, гўзал ёр
Ва ёқимли қўшиқларинг ҳам,
Қузатади фарзанд ва диёр,
Сен зоҳиран босиқ, хотиржам.
Сени кутар манзил интизор
Бу йўллардан қайтасан тақдор,
Тушқуликка йўл берма зинҳор,
Ҳали ҳушнуд қаршилар дийдор!

ДИМОҒИМ ЧОҒ

Дорилмон кунлар келди — димоғим чоғ,
Она юрда бахтим қулди — димоғим чоғ.

Кўнгил нурга тўлмиш Ватан равнақдан
Фахру гурур, шуқуҳ элда — димоғим чоғ.

Кўзлар қувнар баланд-баланд иморатлар
Қад кўтарди ўнгу сўлда — димоғим чоғ.

Дашту қирда бол боғлаган узумзорлар,
Хушбўй қовун-тарвуз чўлда — димоғим чоғ.

Чехралари гулдай зебо ўғил-қизлар,
Дилда имон, китоб қўлда — димоғим чоғ.

Тўйларимиз «Очил дастурхон»ми дейсиз,
Бошимизга Ҳумо қўйди — димоғим чоғ.

Барча улус бир-бирига дўсту ҳамдам,
Гуё ака-ука бўлди — димоғим чоғ.

Зиё Нурмен, ушбу шеърни ёздим шитоб,
Тошкент — Самарқанд йўлида — димоғим чоғ.

ТЎРТЛИКЛАР

Қизғалдоқлар қизғалдоқ эмас,
Самолардан тушган ҳур қизлар —
Улар ҳар йил баҳорда келиб
Тополмаган севгисин излар...

Тонг энг аввал йўллар сабосин,
Сўнгга ўзи келар шеър айтиб,
Музда йўллар ой ҳам, қуёш ҳам,
Чикаётиб ва ботаётиб.

Ўзбекман демакка азал имконим,
Ватан ўзимники, кутлуг маконим,
Босиқлигим, ботирлигим, журиятим,
Қадрим, қадриятим, шоним, имоним!

**З.НУРМАТОВ 1941 йилда туғил-
ган. «Ойдинлашиб бормоқда олам»,
«Дил тор чертган чаманда» шеърли
тўпламлари чоп этилган.**

Устоз Муслиҳиддин Муҳиддинов суҳбатимиз
аввалида Самарқанд давлат университетининг
тарих факултети фойесига бунёд этилган
«Маърифат бўстони» деб аталган деворий
рангтасвири кўришга таклиф этди.

Мусаввирлар Э.Муҳаммадиев ва
Н.Султонов мўйқаламига мансуб бу
асар мазмунан бой ҳамда ҳажман
жуда улкан, уни бир қарашда қамраб
олиш мумкин эмас, балки миллий фан
ва маданиятимиз, маънавиятимиз та-
рихи ҳақидаги китобдай мутлолаа
этиш керак. Таъбир жоиз бўлса, бир
музейга арзигулик. Унда яқин ва олис
тарихимиз, буюк алломаларимиз, сар-
кардаларимиз, бир сўз билан айтган-
да халқ, миллатнинг ёрқин қиёфаси
муҳассас бўлган. Деворий суратда
қўхна Афросиёбдан топилган тасви-
рлар, Соҳибқирон Амир Темур, Ҳазрат
Алишер Навоий, Мирзо Улуғбек давр-
ларидан бошлаб бугунги кунгача буюк
Ватанимиз тарихини яратишга ҳисса
қўшган улуғлар сиймосини кўриб,
кўнглингизда фахр туйғуси уйғонади.
Тасвирдаги ҳар бир тарихий шахснинг
хаёти, ижоди қай бир жиҳати билан
Самарқандга боғланган. Устознинг бу
масканга бошлаганларининг асл са-
баби бизга дилдаги бир гапни ай-
тиш экан:

— Самарқанд университети, умуман
бу кўхна заминдаги илм даргоҳлари
XX асрда ташкил этилмаган, уларнинг
ибтидоси қадим даврларга бориб та-
қалади. Бобомиз Мирзо Улуғбек дав-
рига келиб Самарқанд дунё илм-фан-
инининг энг тараққий этган марказла-
ридан бири сифатида эътироф этил-
ди. Улуғбекнинг илмий мактаби Му-
ҳаммад Хоразмий, Аҳмад ал-Фарғо-
ний, Абу Наср Форобий, Абу Райҳон
Беруний ва бошқа алломаларимиз-
нинг аъёнларини давом эттирган.
Улуғбек дорилфунунда икки юздан
ортиқ олиmlар фаолият кўрсатган. Бо-
бомиз яратган оламга машҳур «Зижи
Кўрагоний»ни 1690 йилда поляк аст-

рономни Ян Гевелий «Юлдузлар осмо-
ни атласи»да чоп эттирган. XVII ас-
рдан кейин бу жадвал грек, инглиз,
француз ва бошқа тилларда қайта-
қайта нашр қилинган.
Захириддин Муҳаммад Бобур ва
бошқа кўпбал алломаларимиз ҳақида
ҳам шундай фикрларни айтиш мум-
кин. Бу нафақат ўзимизга, балки бу-
тун дунёга маълум. Мазмун-моҳияти
билан Самарқанд давлат университети-
нинг тарихи олис ўтмишга бориб

КОМИЛЛИК БЎСТОНИДА

тақалади. Кутубхонада беш мингдан
зиёд қадимий кўлэмалар борки, улар
асрлар давомида жамланган. 2014
йил май ойида «**Ўрта асрлар Шарқ
алломалари ва мутафаккирларининг
тарихий мероси, унинг замо-
навий цивилизация ривожидagi
роли**» мавзусидаги халқаро конфе-
ренциянинг Самарқанд шаҳрида ўтқа-
зилиши ҳам бежиз эмас. Бу анжуман
юртимиздаги илм аҳлининг қалбига
ғурур бағишлади.

Устоз ўзи кўп йиллардан буён фао-
лият юритиб келаётган илм даргоҳи
ҳақида сўзлар экан, Юртбошимизнинг
фикрларини таъкидлаб ўтди: «**Жа-
ҳоннинг барча ҳудудларидан илм
тилаб, маърифат тилаб инсонлар
Самарқанд сари интилганлар. Чун-
ки дунёнинг энг катта бой кутуб-
хоналари, ўша замоннинг энг улуғ
дорилфунунлари — мадрасалар,
энг машҳур алломалар айнан шу
ерда, мана шу заминда фаолият
кўрсатар эди**».

Инсонлар қалбига эзгулик уруғи-

ни экиш, фозил кишиларни тарбия-
лаш, қомил инсон тимсоли халқимиз-
нинг азалий орзуси. Адабиётимиз-
нинг бош мақсади ҳам аслида юксак
фазилатларни ўзида муҳассас этган
инсон, шубҳасиз, у барча даврлар-
нинг ҳам қаҳрамонидир. Бу муқаддас
вазифани амалга оширишда асрлар
синовидан ўтган мумтоз адабиётимиз
дурдоналари замонлар ўтгани сари
янада бебаҳо бўлиб бораверади. Узи-
нинг илмий ҳамда амалий фаолияти-
ни шундай олий вазифага бағишла-
ган устоз — Самарқанд давлат уни-
верситети профессори, филология
фанлари доктори Муслиҳиддин Му-
ҳиддинов билан барқамол авлод тар-
биясига доир суҳбатлашмиш фикри
ҳам олимнинг «Қомил инсон — ада-

биёт идеали», «Алишер Навоий ижо-
дида маънавий пок инсон талқини»,
«Ўзбек классик адабиётида гума-
низм» каби қатор илмий тадқиқотла-
ри билан танишганимиздан сўнг ту-
ғилди.

Суҳбатимиз давомида
университет қошида таш-
кил қилинган Алишер На-
воий номидаги Адабиёт музейи фао-
лияти билан ҳам танишдик. Бу ерда
улуғ мутафаккир Алишер Навоий
ҳақидаги кўргазмалардан ташқари
университет тарихи давомида яра-
тилган мумтоз адабиёт, ўзбек тилшу-
нослиги, қолаверса, физика, матема-
тика, химия каби фан мактаблари,
уларнинг дарғалари, намоёндалари-
нинг суратлари, илмий мероси ҳақида
ҳам хикоя қилинган. Адабиётимиз,
илм-фанимиз тараққиётида универси-
тетнинг нақадар катта аҳамиятга эга-
лиги, бу даргоҳда қандай улуғ инсон-
лар таҳсил олганлиги кўз олдимизда
намоён бўлди. Уч миллиондан ортиқ
китоб, беш мингдан ортиқ қадимий

кўлэмалар жамланган кутубхонани
эса шубҳасиз юртимиздаги туганмас
маънавий бойлик манбаларидан бири
деб аташ мумкин.

— Ўрганилишини кутиб турган
қадимий кўлэмаларимизга тартиб
берилган, рақамлаб чиқилган, — дей-
ди Муслиҳиддин Муҳиддинов. — Қани
имкон, куч-қудрат топсам, уларни тах-
лил этиб, халққа етказсам, яна ёруғ-
ликка чиқарсам. Энди бу бахт омад-
ли ёшларимизга насиб этади. Улар
учун яратилган шароит, имконият ким-
да бор? Биз талабалик давримизда
Чўлпон, Усмон Носирнинг шеърлари-
ни яширинча кўчиртириб ёки сурат-
га олиб ўқирдик. Қадимий кўлэма-
ларни эса, кўришни, ўқишни тасав-
вур этиб бўлмасди. Кўлэмалардаги

бебаҳо хазинани эгаллаш учун билим,
сабр-қаноат керак. Уларни ўрганаёт-
ганларга ҳавасим келади.

Устознинг бу сўзларини эшитиб
академик Азиз Қаюмовнинг Алишер
Навоий асарларини ўрга-
ниш ҳақидаги суҳбатимизда
«Бу асарни бир бахти
бор одам ўрганади-да», де-
ганлари ёдимга тушди.

Профессор Муслиҳиддин Муҳидди-
нов илмий фаолиятида қомил инсон
мавзусини ўрганди. Ўрганганда ҳам
улуғ шоирлар — ҳамсанавис аллома-
лар Низомий Ганжавий, Хусрав Деҳ-
лавий, Абдурахмон Жомий, Алишер
Навоий ижодига мурожаат қилди.

— Одам тупроқдан бунёд бўлган,
аммо шу тупроқ олтинга айланиши
керак, инсон қимёланиши зарур, —
дейди устоз. — Инсон оламнинг гул-
тоқи этиб яратилган. Олий маъву-
дот эканлигини, аввало, ўзи тушуниб
етиши зарур, яъни ўз-ўзини англа-
ши керак. Бундай фикрлар Алишер
Навоийнинг «Хайрат ул-аброр» дос-

тонида аққол ифодаланган. Шу каби
исломда ҳам инсон ҳақидаги қараш-
лар борки, бу қарашларнинг манбаи
Қуръони карим ва Ҳадиси шариф-
дир. Кўнгил — инсонийлик моҳияти,
яъни инсон Кўнгилни таниб, ўзини
танийди. Навоий асарларида Кўнгил-
нинг вужуд оламига келиб, Аллоҳ қуд-
ратидан хайратла-
ниши тасвирлана-
ди. Навоий дoston-
ларида ижтимоий
қарашлар устун. У
инсонга ҳаётдаги
амалларига қараб
баҳо беради. Инсон
жамиyatи келтирган
фойдаси билан
қадрли. Бошқала-
га зийн етказадиган,
жамият осой-
ишталигини буза-
диган, сийратга су-
ратига мос келмай-
диган кишилар чин
инсон эмас. Наво-
ий шунинг учун

«Хайрат ул-аброр»да адолат ва зулм
тушунчаларини кенг қиёслаб, одил
подшо тимсоллини яратади.
— Устоз, бугунги ахборот асрида
ҳам барқамол авлод, ёшлар тарбия-
сида мумтоз адабиётимизнинг катта
аҳамияти борлиги, шубҳасиз. Аммо
буни қай тарзда ёшлар онига синг-
дириш керак?

— Инсон омили биринчи ўринга
қўтарилган, яъни инсоний ахлоқни
улуғлаш, поклик, эътиқод, ростгўйлик,
маънавий етуқлик ижтимоий аҳамият
қасб этган ҳозирги даврда асрлар да-
вомида қуйланиб келинган ғояларнинг
аҳамияти янада юксалмоқда. Ҳазрат
Алишер Навоий асарлари, айниқса,
«Хамса» дostonлари ҳақида ҳар бир
олий таълим муассасасида, ҳар бир
факултетда қисқа муддатли курслар
ташкил этилиб, маълум тушунча бе-
рилиши мақсадга мувофиқ. Ёшлар
қалбига тартиб-қоидалар ҳақидаги

панд-насихат, маърузалардан кўра бу
чўқурроқ сингади. Шунингдек, тарбия
муҳитини яратишда ҳар бир таълим
муассасаси, жамоа орасидаги маъри-
фатли, зиёли устозларга суянилади.
Улар одоб иморатининг ишончли ус-
тунлари. Шу сабабдан ҳам универси-
тетимиздаги айрим дарсхоналар улуғ

олиmlаримиз ном-
лари билан атал-
ган. Ҳабиб Абдул-
лаев номидаги
ўқув хонасида таъ-
лим олган талаба,
шубҳасиз, улуғ
олимнинг фаоли-
тидан бохабар
бўлиши истайди.

Албатта, жамоа-
ни катталар, улуғ-
лар йўлга солади,
бошқаради. Одам-
нинг оёғи ердан
узилмаслиги учун
андиша зарур.
Аниқроқ айтсак,
биз талабалари-
мизда ўзимизнинг юриш-туришимиз-
га устоз Ботирхон Валихўжаев қан-
дай қараркин, деб ўйлардик. Улардан
маслаҳат олардик. Мен ҳозир ҳам ус-
тозларимиз — Озод Шарафиддинов,
Ғайбулла Саломов, Ғулом Каримов-
га ўхшаган улуғлар йўлидан боришга
интиламан. Барқамол авлод учун улар
нафақат илмий фаолиятлари, айти
чогда, яшаб ўтган ҳаёт йўли билан
ҳам намуна, ибратдир. «Аҳли маъни»,
«Аҳли қабул» бўлиш лозим, «Аҳли
рад» эмас. Юртбошимиз ташаббуси
билан 2015 йилнинг «Кексаларни
эъзозлаш йили» деб номланишида
катта ҳикмат бор. Халқимиз азалдан
каттани ҳурмат, кичикни иззат қилиш
каби урф-одат, аъёнларини улуғлаб
келган. Ана шу ҳаётий мактаб бугун-
ги таълим-тарбия жараёнлари учун
ҳам мустаҳкам пойдевордир.

Хумоюн АҚБАРОВ

НАВОИЙНИНГ ҲИНДИСТОНЛИК МУХЛИСЛАРИ

Улуғ ўзбек шоири ва мутафаккири Алишер Навоий фохрия сифатида ёзган эди:

Олибмен тахти фармонимга осон,
Черик чекмай Ҳитодин то Хуросон.

Ҳаётда эса унинг ижоди мухлислари Волга бўйларидан то Нил дарёсигача бўлган ҳудудда, ҳатто Ҳиндистон мамлакатига ҳам кўп бўлганлиги маълум. Машҳур хатот Султон Али Машҳадий "Ҳамса" ва "Терма девон"дан нусхалар кўчирган бўлиб, ушбу ноёб қўлёзмаларга Бобурнинг набираси Жалолиддин Муҳаммад Акбаршоҳ (1556-1605) ва чевараси Нуриддин Муҳаммад Жаҳонгир (1605-1627) саройи кутубхонасида хизмат қилган атоқли ҳинд рассомлари Дҳарамдас, Ляъл, Манохар, Мукунд, Говардхан ва Марказий Осиёдан Ҳиндистонга бориб қолган Фаррухбек нафис мўъжаз расмлар ишлаган. Шарқ китобат санъатининг маърузи шоҳ асарлари бугунги кунда Англиянинг Виндзор саройидаги қироллик кутубхонасида сақланмоқда. Бу суратлардан намуналар профессор Ҳамид Сулаймон ва олимпиа Фозила Сулаймонова 1982 йили chop этган "Алишер Навоий асарларига ишланган расмлар" номли альбомдан ўрин олган эди...

...XVI асрнинг иккинчи ярми — XVII аср бошларида Ҳиндистонда жуда машҳур бўлган рассомлардан бири Фаррухбек аслида ким эди? Мовароуннахрлик бўлган Фаррухбек 1585 йилда Акбар саройига келиб, "Тасвирхона"да ўз ўрнини топган. Фаррухбек Акбарнинг вазири, тарихчи олим Абулфазл Алломиёнинг "Акбарнома" ва "Ойини Акбарий" асарларида қайд этилган икки рассомдан биридир. Фаррухбек номи Нуриддин Муҳаммад Жаҳонгирнинг "Тузукки Жаҳонгирий" асарида ҳам қайд этилган бўлиб, рассом ўз асари учун икки минг рупий мукофот олгани ёзилган.

Ёзма манбаларда Фаррухбекнинг илк ижоди ва ҳаётининг сўнгги йиллари тўғрисида маълумот учрамайди. Рассом Эрондаги сафавийлар ва Мовароуннахрдаги шайбонийлар даври ижодкорларининг замондоши эди. У ўз ижодини даставвал Кобул шаҳрида, Ҳумоюн Мирзо-нинг иккинчи ўғли Мирзо Муҳаммад Ҳаким ҳомийлигида бошлаган бўлиб, яна бир Фаррух Хусайн номли рассом билан бирга ижод қилган. Муҳаммад Ҳаким Мирзо вафот этган, Акбар саройига тақдир этилган.

Бизгача Мирзо Муҳаммад Ҳаким ва унинг хизматкори Ҳожи Ёқут тасвири етиб келган. Бу сурат Фаррух Хусайн томонидан ҳужрий 998 йили яратилган бўлиб, Жаҳонгир тузган машҳур "Мурақаъи гулшан" асаридаги ўрин олган, мўйсафидларнинг аjoyиб расмлар туркуми ҳам сақланиб қолган.

Рассомнинг Акбар тасвирхонасида яратган расми Низомийнинг "Ҳамса" асари қўлёзмасига ишланган. Китобда ўттиз олти тасм бўлиб, шулардан камида етти таси Фаррухбекка тегишли. Улардан иккитасини бир ўзи яратган, қолганларини яратишда ёш рассомлардан Дҳарамдас, Дҳанраж ва Бехзод (Ҳожа Абдуссамаднинг иккинчи ўғли) иштирок этган. Бу расмларни 1586-1588 йилларда яратилган дейиш мумкин.

Фаррухбек расмларининг тархлари Жомийнинг 1556-1565 йиллари яратилган "Ҳафт авранг" асарида ишланган расмларга яқин. Улар ўз ўрнида Алишер Навоийнинг "Девон"и расмларига ўхшашидир. Фаррухбек шахзода Салим тасвирхонасида хизмат қилган Оқа Ризо, Абулҳасан ва Вишнудаслар каби қайтариклар чизмайди, балки ҳар бир расм учун алоҳида, ўзига хос тарҳ топишга ҳаракат қилади.

Барча рассомлар учун умумий хусусиятлар шаклланиши уларнинг ижодий ҳамкорлигига боғлиқ, аммо Фаррухбек бундан истисно тариқасида, кейинчалик яратилган асарларини бир ўзи тугаллашга ҳаракат қилганини кузатамиз.

Фаррухбек иштирок этган расми қўлёзмалардан яна бири "Бобурнома" бўлиб, унинг варақларидан ўн саккизтаси Лондонда, Англиянинг Виктория ва Альберт музейида сақланмоқда. Булардан учтаси 1912 йили Генри Вевер мажмуасида бўлган, ҳозир эса Вашингтондаги Артур М.Саклер галереясида сақланади.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг адабий-бадний нашри — «ШАРҚ ЮЛДУЗИ» журнали газетамиз меҳмони

XX аср мутафаккирлари

Эрих ФРОММ

РАМЗИЙ ТИЛ

Немис файласуфи Э.Фромм инсон руҳиятининг шаклланишида табиий ва ижтимоий омилларнинг таъсирига доир кўплаб асарлар яратган. Айниқса, унинг "Инсон қалби", "Озодликдан қочиш", "Одам — аввало инсон" номли китоблари машҳур. Қуйида олимнинг "Шарқ юлдузи"да босилган "Инсон қалби" китобидagi А.Абдуқодиров ўғирган мақолалардан айрим парчаларни ўқийсиз.

Ақли инсон ҳайратланиш қобилиятига эга бўлиши керак. Агар шу гап рост бўлса, ҳозирги замон одамнинг ақлий ҳолатига ачина-са бўлади. Юксак даражада маълумотли ва билимли бўлишимизга қарамадан, Худо берган бу неъматни — ҳайратланиш қобилиятини йўқотиб қўйдиқ.

Худди тушимиздагидек, афсоналарда ҳам воқеа-ҳодисалар реал ҳаётдаги макон ва замон қоидаларига бўйсунмайди: қаҳрамонлар дунёни қутқариш учун ўзини ҳар ёнга уради, юртдан қочади, улкан балиқ ютиб юборади, ўлади, тирилади, афсонавий қуш ёниб кетади, янада гўзаллашиб қайта тирилади ва ҳоказо.

Турли одамлар турлича туш қўрганидек, афсоналар ҳам турлича яратилган. Шунга қарамай, уларда умумийлик бор — улар рамзий тилда "яратилган".

Қадимги ва ҳозирги замон одамларининг тушлари ва афсоналари тарихий давр бошланишидаги одамларнинг туш ва афсоналари каби рамзий тилда ифодаланган.

Рамзий тил — инсоннинг ички кечинмалари, ҳиссиётлари ва фикрлари, ташқи оламдаги воқеа-ҳодисаларни сезги орқали қабул қилиш ва ифода-лаш шаклидир. Бу тил биз яшайётган оламдаги замон ва макон қонунари-

га мантиқан тўғри келмайди, балки ўзининг шиддати ва бириктиш хусусияти билан фарқ қилади. Бу тил инсоният томонидан кашф қилинган тарихимиздаги барча маданиятлар, халқларга таалуқли универсал тилдир. Унинг ўзига хос грамматикаси ва синтаксиси бор. Агар афсоналар, эртаклар ва тушларнинг мазмунини билимочи бўлсанг, шуларни ўрган...

Мен рамзий тилни, худди чет тили каби, барча ўрганиши керак, деб ҳисоблайман. Бу тилни билиш ўз шахсиятини, донолик манба бўлиши афсоналарни чуқурроқ тушунишда беқийсдир. Қолаверса, бу билим инсон қалбининг турли қатламларини ўрганишга ёрдам беради. Маъно ва моҳият жиҳатидан эса бу — умуминсоний муаммо.

Талмудда шундай дейилади: "Моҳияти тушунарли бўлган туш очиб ўқилмаган мактубга ўхшайди". Ҳақиқатан ҳам, тушлар ва афсоналар ўзимиздан чиқиб, яна ўзимизга қайтадиган сир-асрор ўртасидаги алоқа воситасидир. Агар бу тилни биз тушунамасак, дунё ташвишларидан холи бўлган пайтимизда ўзимиз билган ва билмаган нарсалар ҳақида ўзимизга берган саволлар жавобсиз қолаверади.

Рамз нима ўзи? Кўпинча у "бошқа нарсаларга ишора" сифатида ишлатилади. Бу ўхшатиш қонираси бўлса-да, шунга қарамадан, агар гап кўриш, эшитиш, ҳид билиш, сезиш органларимиз билан боғлиқ ҳиссиётларимизни, фикрларимизни "бирор нарса" билан белгилаш ҳақида кетганда, қўлласа бўлади. Ушбу рамз ички оламимизнинг ташқаридаги қандайдир ифодаси. Рамзий тил шундай тилки, унинг ёрдамида ички ҳиссиётларимизни, кечинмаларимизни, нималар қилмоқчи эканлигимизни, нималар содир бўлаётганлигини моддий оламга билдирамиз.

Сўзлар қанчалик даражада маълум ва кенг тарқалган бўлмасин, шартли рамзларнинг ягона намунаси эмас. Образлар ҳам шартли рамз бўлиши мумкин.

Айрим образ — рамзаларни бугундай шартли, деб бўлмайди. Масалан, хоч. Хоч шунчаки насронийлар черковининг шартли рамзи ва шу маънода байроқдан фарқ қилади. Бу образнинг ўзига хос маъноси унинг Исо пайгамбар ўлими билан боғлиқ эканлигида. Бундан ташқари, икки жиҳатдан бирлашган кўча маъно бор: ҳам моддий, ҳам руҳий. Улар шунчаки оддий шартли белгилар эмас.

Шартли рамздан фарқли ўларок, тасодифий рамз турли одамларда турлича бўлади, чунки бўлиб ўтган ҳодиса билан рамз ўртасидаги алоқани ҳар ким ўзича белгилайди. Шунинг учун рамзий тилда ифодаланган афсоналар, эртаклар ва бадий асарларда тасодифий рамзлар камроқ ишлатилади, чунки уларда маълумот кам, ифода қилмоқчи бўлган муаллиф эса ҳар бирини алоҳида шарҳлаши керак.

Кўнглимиз бузилганда йиғлашни, жаҳлимиз чиққанда қизариб кетишни бизга бирор ўргатмаган, бунга ҳоҳат ҳам йўқ. Бундай таъсирланиш инсоннинг миллати, ирки ва бошқа алоҳида хусусиятларига боғлиқ эмас. Рамзлар тили ҳам шундай: унга ўргатиш шарт эмас, у алоҳида бир гуруҳлар билан чекланмаган. Ибтидоий даврдан бошлаб, то юқори ривожланган қадимий Миср ва Юнон маданиятлари томонидан яратилган барча афсоналар, худди шундай тушлар ҳам, ана шу тилда яратилганлиги бунга гувоҳ бўла олади. Бундан ташқари, турли маданиятлар томонидан фойдаланилаётган бу рамзий тилларнинг аjoyиб ўхшашлиги бор, чунки уларнинг асоси сезгиларимиз ва таъсирчанлигимизга бориб тақалади.

Рамзий тилларнинг яна бир ўзгача хусусияти шундан иборатки, ҳиссиётимиз қабул қилишига қараб айни бир ҳодиса турлича талқин қилинади... Учқодаги олов — ҳаётни ҳис қилиш, илиқлик ва ҳузур-ҳаловат рамзи. Лекин уй-жой ёки ўрмонни олов қуршовида кўрсак, у кўркүв, хавф-хатар тугдиради ва биз ўзимизни ожиз ҳис қиламиз. Шундай қилиб, олов рамзий маънода ҳам ҳаётни, қувонч билдирса, ҳам кўркүвни, ожизликни ёки инсоннинг вайронгарчиликка мойиллигини акс эттиради.

Шавкат КАРИМОВ

МИРТЕМИР

ЁРҶУЛИК

Ватан сеҳри

...Ёруғлик юрти бу, тонг ўлкаси бу,
Кўёш боласиман, десам ҳаққим бор.
Порлоқ ўй, жаранг шеш, онг ўлкаси бу,
Йўлим ҳам, уфқим ҳам ёрқин, шуълалор.

Ёруғлик лиммо-лим, эрк маконимда,
Ҳовучлаб нчаман шаршарасидан.
Кўёш учқунлари қайноқ қонимда,
Мен қудрат оламан ҳар заррасидан.

Ўроқ-машоқ пайти олтин хирмоним,
Саратон кўкида ширмойи ноним,
Ёз бўйи ярқироқ, эзгу осмоним,
Коинот онаси — алп онажоним.

Кўклар яшиллиги — юздан бир ранги,
Анор шарбатига акси жилвагар.

Қушлар қўшиғи ҳам қўёш оҳанги,
Булроқ мавжларига рақси жилвагар.

Ўза тўлқинида мудрар ёруғи,
Кўклар ёруғ олар оқ қаногидан.
Тупроқда яширин олам дини,
Чаноклар оқлиги нур қайноғидан.

Ёруғ кун ярашиқ ёруғ диёрман,
Менингу қўёшлик давлатим-да бу.
Тенгдошлар сафиди мен ҳам девқорман,
Кўёшлик давлатим — меҳнатим-да бу.

Ёруғлик ва нурнинг оқ сийнасида —
Ўша суюқ жаҳон, деганлари рост.
Ёруғ чўққиларнинг шоҳ зинасида
Ёруғ Ўзбекистон деганлари рост!

манзур новеллалари кўпгина мамлакатларда севилиб ўқилаётганлигини ёзиб: "Қозоқ Мухтор Аvezов, ўзбек Абдулла Қаҳҳор, туркман Берди Кербобоев ва қирғиз Чингиз Айтматов халқроқ миқёсда эътироф

этилган, кўпгина халқларнинг ҳурматиға сазовор бўлган санъаткорлардир", деб баҳолайди "Дие мултинационале Карактер дер Литератур" деб номланган тўпламда.

"Моҳир ҳикоянавис сифатида эътибор қозонган Абдулла Қаҳҳор адабиётнинг вазифасини тўғри ва чуқур тушунади. Унинг бу жанрга тез-тез мурожаат этганининг боиси давр ҳодисаларига муносабат билдиришда эпик жанрларга нисбатан қичик жанрларнинг оперативлик билан фарқланишидир. Ҳаётнинг тезкор одимига ҳамқадм бўлиш, турмушда шаклланиб бораётган янгилик кўртакларини илғаш ва ифодалаш ҳикоя учун характерлидир. Абдулла Қаҳҳорнинг ҳикояга мурожаат этишининг яна бир сабабини адибнинг ижодиға хос принципи — ихчамликка интилиш тенденцияси билан изоҳлаш ўринли бўлар. Лекин ихчамликка интилиш майли бадий ифоданинг қашшоқлигини билдирмайди, албатта. Ақтуалликка, конкрет-ликка мойиллик жаҳият ҳаёти ва тараққиётдаги типиклики бош масала қилиб қўрсатишга монелик қўрсатмайди, у, аксинча, маҳоратни намойён этадиган бир воситадир", деб тўғри муносабат билдирилган маъруз асарда.

Германиялик адабиётшуносларнинг ҳолис баҳоси адабиётимиз билан таниш, жаҳон маданияти тақдирига алоқадор мутахассисларнинг нуқтаи назари ҳамдир.

ХОРИЖЛИК ТАРЖИМОНЛАР ЭЪТИРОФИ

Ўзбек адабиётининг халқаро алоқаларини ривожлантиришда миллат ва адабиёт фидойисини Абдулла Қаҳҳордек забардаст сўз санъаткорларининг истеъдод ва қобилияти катта қўмак берганлиги адабиёт ва адабиётшунослик тарихидан маълум...

Абдулла Қаҳҳор асарларини ўзбек миллий турмуш тарзининг бадий энциклопедияси дейиш мумкин. Бир сўз билан нишонга тегадиган деталар, имо-ишора орқали ўзбекларга хос турмуш тарзини ифодалаш Абдулла Қаҳҳорга хос. Ўзбек ҳаёти ва турмуш тарзини билмайдиган таржимон бунга таржимада ифода қилмаслиги аниқ. Натижада, асарнинг бадий ўзига хослиги йўқолади. Шу боис, у ёки бу миллий адабиётга дахлдор асарни таржима қилишдан олдин ўша халқ ҳаётини яхши ўрганиш мақсадига мувофиқ.

Абдулла Қаҳҳор асарларида халқона ибораларни бадий қайта ишлаш ҳоллари тез-тез учраб туради. Натижада, фразеологизм маъноси янгилади, иборалар таркибидаги ифода ўзгаради, жозибадорлик касб этади. Айни замонда, сиқилиги ва ифодалилиги халқона бирликларга яқин янги иборалар пайдо бўлади. Ўзбекча, русча ва немисча ибораларни муқояса қилганимизда ҳар учала тилда ҳам табиий жаранглаган ибораларга гувоҳ бўламиз.

Айрим мисолларга мурожаат қиламиз. "Афлотуннинг қизи бўлсангиз ҳам гапни тонналаб олинг-у, граммлаб сотинг" ("Синчалак"). "Даже мудрецам совету-ют покупать слова пудами, а продавать золотинками" ("Птичка-невеличка"), "Auch dem Weizen rat man die Worte pfundweise einkaufen, aber grammweise zu verkaufen" ("Sokrater Said"). "Тўғри, жуда тўғри: игна билан битадиган ишга жуводиз тикиб ўтмасанг-у, сизнинг ўринингизга ўша одамларимиздан бирини киргизасан" ("Синчалак"). "Вот и мне кажется, что нечего лезть с шилом туда, где может и иглака справиться!" ("Птичка-невеличка"). "...das man die Ahle nicht dort aussetzen soll, Wo die Nadel genügt!" ("Sokrater Said"). "Аф-

лотуннинг қизи", "гапни тонналаб ол, граммлаб сот", "игна билан битадиган ишга жуводиз тикма" каби фразеологик бирликлар ҳар икки тилда ҳам аслиятдагидек ўтирилган. Оригиналлик ва ифоданинг табиийлиги сақлангани муаллиф индивидуал услубини ифодалашда мўҳимдир.

Ҳар икки таржимада ҳам сўзма-сўз таржима усулига таржимонлар тез-тез ва муваффа-

лотуннинг қизи", "гапни тонналаб ол, граммлаб сот", "игна билан битадиган ишга жуводиз тикма" каби фразеологик бирликлар ҳар икки тилда ҳам аслиятдагидек ўтирилган. Оригиналлик ва ифоданинг табиийлиги сақлангани муаллиф индивидуал услубини ифодалашда мўҳимдир.

Ҳар икки таржимада ҳам сўзма-сўз таржима усулига таржимонлар тез-тез ва муваффа-

иқаб йўли ҳикоятлари" номи билан немисчага ўгириб, немис ўқувчилари эътиборига тушди. Бу рағбат унга Абдулла Қаҳҳорнинг йигирмата ҳикоясини саралаб, немис тилига ўгириш журъатини берди. Натижада "Der Granatapfel" ("Анор") китоби дунё юзини кўрди. Таржиманослар ўз тилидан ўзга тилга ўгириш ҳамма вақт ҳам ижобий натижа беравермаслигини таъ-

кидлайдилар. Дарҳақиқат, таржимада фақат тил билиш қийома қилмайди, уни ҳис қилиш, ўша тилда яшаш, дунёни ўз тилингидан идрок этиш даражасида фаҳмлаш зарур.

Ойбек Остонанинг ўзбекчадан немисчага таржима қилиш майли ва хоҳишини оқлайдиган жиҳатлар бор. Биринчидан, ўзбекларнинг халқлик, забардаст адиби асарларини немисларга таништириш истагининг қучилиги бўлса, иккинчидан, Абдулла Қаҳҳор ҳикоялари орқали халқнинг феъл-атвори, урф-одати, менталитетини намойён этиш имкониятини кенглигиде. Учинчидан, таржима жараёнида Ойбек Х.Биркил, Г.Фрич, Д.Клен, Ю.Варлес каби немис мутахассислари билан бақамти ишлагани, шунингдек, ўзбек германист филолог-таржимонлар Х.Қўчқорова, Я.Эгмаваларнинг ҳолис маслаҳатларидан самарали фойдаланишга интигани Абдулла Қаҳҳор аслиятига яқин матнларнинг яратиш имкониятини берганлигини ҳам айтиб ўтиш жоиз.

Ўзбек нашриётида, ўзбек таржимони томонидан ўтирилган асар немис ўқувчисини топармикан, деган савол туғилиши табиий...

Абдулла Қаҳҳор асарлари турли минтақаларда севиб ўқилишининг боиси, ёзувчининг ўз ибораси билан айтганда "халқнинг тили учиде" турган гапларни айтганлиги ва умум-башари муаммоларни кўтарганлигидир.

Абдулла Қаҳҳорнинг "Шоҳи сўзана" комедияси инглиз, ис-

Адабиётшунослик

Тху Хи Онг таржимасида вьетнам тилида, Эдемтрауд Брюкмер таржимасида икки марта немис тилида, "Саида" номи билан рус тилида chop этилган.

Абдулла Қаҳҳор асарлари хусусида германиялик ёзувчилар, танқидчилар газета ва журналлар саҳифаларида, илмий рисоалар, оммавий китобларда ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирганлар, адиб асарлари фазилатларини юксак баҳолаганлар. "Дие литературен дер Фелкер дер Зовие-туним" тўпламида адабиётшунос Герхард Дудекнинг ўзбек адиби ҳақидаги фикрлари эътиборлидир: "Қўқонлик чилангар ўғли Абдулла Қаҳҳорнинг отаси билан Фаргона қишлоқларини кезганлиги унинг кейинчалик ёзган асарларида ҳаққоний ифодасини топди. Абдулла Қаҳҳорнинг ижоди кўп қиррали: у моҳир сатирик, йирик прозаик, атоқли драматург, рус ҳамда жаҳон адабиётининг моҳир таржимони", деб таништиради. Абдулла Қаҳҳорнинг сиқик, лекин мавзу муҳимлиги билан ўқувчиларга

Шомурод бахши Тоғаев Қашқадарё вилояти Чироқчи туманидаги Араббанди қишлоғида, бахшилар оиласида туғилган. У дунёга келган ўтган аср ўттизинчи йилларида отаси Тоғай шоир оила аъзолари билан сургун қилинади.

Шўро замонида Тоғай шоир каби теран фикрли, дунёқараши кенг зиёлилар, илм аҳлини узоқ ўлкаларга сургун қилиш одат тусига кириб қолганди. Сургунлик даврларида отаси Шомуродни кўзмончокдек асраб-авайлар, доимо ўзи билан бирга олиб юрарди.

Тоғай шоир халқ лапарлари, ўз термаларидан айтди, 4-5 ёшларга кириб, зехни ўткирлашиб қолган Шомурод отасининг айтганларини такрорлаб юрарди. Шу тариқа Шомурод мурғак ёшдан дўмбрани чертишни, ўзбек халқ оғзаки ижодига мансуб дostonларни севиб мутлолаа қилишни, бахшилик санъати сирларини ўрганиб борди. Шомурод 7-8 ёшларидаёқ дўмбрани яхшигина чертар, отасидан эшитган термаларни баралла куйларди.

— 1942 йилнинг сентябр ойида мен ва

одамлар қалбига қўшиқлари билан кириб борди.

У термаларида Ватан, поклик, инсонийлик, меҳр-муҳаббат, қадр-қиммат, ҳалол меҳнат, меҳнаткаш халқини мадҳ этарди. Бу борада "Ватаним" термаси диққатга сазовор:

**Сенга ганим бўлган — менга ҳам ганим,
Ўлавларим — юракларда забоним.
Омон бўлсин суянганим, суйганим,
Тинчлик қасри — меҳрибоним Ватаним.
Она-Ватан сенга бўлсин шараф-шон,
Таърифингни куйлар Қашқа-Зарафшон.**

ОМОН БЎЛСИН СУЯНГАНИМ, СУЙГАНИМ

опамни болалар уйига топшириб, отам урушга кетадиган бўлди, — деб хотирлайди Шомурод бахши. — Жўнаш олдидан отам бағрига босиб, "Айланайин Шомуродим, дилбандим, сени давлат одамларига топширдим, уларнинг айтганидан чиқмагин, яхши ўқиб, илм эгаллагин", деди ва қўлимга "Алпомиш", "Авазхон", "Юсуф ва Аҳмад" каби дoston китобларини тутқазди-да, "Буларни яхшилаб мянганга жойлаб ол", — деб ўқитди.

1945 йили Тоғай шоир урушдан қайтди ва орадан уч йил ўтиб, окланиб, оила аъзолари билан Ватанига келди. Бу пайтга келиб Шомурод 10-синфни тамомлаган, мўйлаби сабза уриб, навқирон йигитча бўлиб ўлғайган эди. Юртга қайтган, отасидан ўрганганларидан ташқари Эргаш Жуманбул ўғли, Фозил Йўлдош, Ислom шоир, Ёлқун шоир каби ўзбек халқ оғзаки ижоди намояндаларининг ҳаёти ва ижоди билан чуқур танишди. Мумтоз адабиётимизнинг улкан вақилларидан Навоий, Фўзулий, Махтумқули, Машраб ва Умар Хайёмнинг ижод намуналарини мутлолаа қилди.

Изданишлари самараси ўларoқ, давраларда халқ дostonларини куйлаш билан бирга, ҳаётдан олган таассуротларидан термалар тузди. Қишлоқма-қишлоқ юриб

Тупроғингни кўзга қилиб тўтиё,
Садқа бўлсин сенинг учун тану жон!

Шомурод шоир Азим шоир Хўжаев, Нарзулла бахши Холмўминов, китоблик Ўсар бахши Эркаев ижодидан самарали фойдаланди. Айниқса, деҳқонobodлик машхур Қодир бахши Раҳимовдан кўп нарсаларни

Халқ оғзаки ижоди

ўрганди. Бу ҳақда Шомурод бахши шундай дейди:

— Қодир бахши ниҳоятда кенг қамровли, билимдон, бахшилик санъатининг барча сирасорини мукаммал эгаллаган, маданиятли, камтар, хушфўл, бағрикенг инсон эди. Шёвр ёзишни, замонавий мавзуларда термалар тўқишни, саҳна маданиятини, гапнинг рости, биз бахшилар ундан ўрганардик. Том маънода бахшиларнинг устози эди.

Шомурод шоир ўз термаларида она-Ватанини, хусусан ўз қишлоғи Араббандининг беопён кенгликларини, меҳмондўст Чироқчи халқини, ўз севгисига содиқ лафзи ҳалол ёшларини сидқиқилдан куйлаб келмоқда. Бахшининг шу мавзулардаги термаларининг тарбиявий аҳамияти катта. Адабиётшунос олимлар, фольклоршунос

мутахассислар Шомурод шоирнинг куйлаш услуби бошқа бахши-шоирлардан фарқ қилишини, ўзига хос жарангдор овозда куйлашини, юксак истеъдод соҳиби эканини таъкидлайдилар. Шунингдек, унинг қозоқ, туркман, рус, украин, молдован, белорус ва бошқа миллат тилларида ҳам термалар айтиб беришдан чарчамаслигини эътироф этадилар.

— Бахшиликнинг ўзига хос услублари бор, — дейди Шомурод шоир. — Эътибор берсангиз, ҳатто Деҳқонobod ва Чироқчи услублари ҳам бир-биридан фарқ қилади. Уларда умумий ўхшашлик бўлса-да, бу қадимий санъатнинг ноласи, қочиримлари ўзгача жозибага эга. Мен ички овозсиз айтмайман. Ўзимни қанча мажбурласам ҳам, барибор, чиройли чиқмайди.

Туманларда, вилоятда, республикамизда ўтказилаётган турли тадбирларда, Наврўз айёмлари халқ сайларида, тўйларда Шомурод шоирнинг ўзига хос жарангдор овози одамларга яхши кайфият, кўтаринки руҳ бағишлаб, давраларга фойз кириштиб келмоқда.

Шомурод бахши Тоғаев юртимиз ва ундан ташқарида ўтказиб келинаётган қатор қўриқ-танловлар ва фестивалларда катнашиб, совриндор бўлган. Бахши-шоирларнинг "Чамбил оҳанглари" қўриқ-танлови, Ислom шоир Назар ўғли таваллудининг 120, Абдулла шоир Нурали ўғли таваллудининг 110 йиллигига бағишланган танловлар, "Бойсун баҳори" фольклор фестивали шулар жумласидандир.

Халқимизда "Шогирдсиз устоз — мевасиз дарахт", деган нақл бор. Бу борада Шомурод бахшининг омади чопган. Санжар бахши Чўбаев, Хусниддин бахши Холиқов, Мардон бахши Қурбонов, Нормурод Диёрлов, Сарвар Абдуллаев, Тўлқун Янгитов сингари кўплаб шогирдлари устози қатори эл хизматиға камарбаста бўлиб туришибди.

Шомурод бахши Тоғаевнинг қадим бахшилик санъати ривожини йўлидаги хизматлари "Ўзбекистон халқ бахшиси" унвони билан муносиб тақдирланган. Қўндан-қўнга чирой очаётган она юртимиз жамолини, одамлар хотиржамлигига ёшлар камолини куйлашда давом этаётган халқ бахшисига созингиз янада жарангдор бўлсин, деймиз.

Норқизил ЖЕНАБОВ

МОҲИР МУАЛЛИМ

Таниқли мўйқалам устаси, тажрибали устоз Қутлуг Башаров ижодга жуда эрта кириб келди. Унинг серкирра ижодий фаолияти расомлик билим юртида ўқиб юрган кезларидаёқ бошланган эди. Тошкент театр ва расомлик санъати институтига ўқишга кирганда эса аллақачон профессионал расом сифатида танилганди. Қ.Башаров нафақат дастгоҳли графика санъати, балки рангтасвир асарлари билан ҳам катта муваффақият қозонди. У икки мингдан ортиқ бадий асарлар яратган. Бу асарлар билан танишар эканмиз, уларда кучли образлилик, таъсирчан бадий сайқал, но-ваторлик яққол сезилди.

Қ.Башаровнинг турли мавзуларга бағишланган дастгоҳли ҳамда китоб графикасига оид асарлари воқелигимизга ҳамоман, юксак профессионал маҳорат билан яратилган картиналардир. Расом меҳр қўрини берган дастгоҳли расмларнинг фазилати шундаки, уларда инсон, унинг меҳнати ва кураши, орзу-умидлари, эзгу ниятлари нафис ифода этилган. Мўйқалам соҳиби китоб мазмунини образли очиб беришга ҳаракат қилиш билан бирга, ташқи ва ички безагининг чиройли, бежирми, китобхон диққатини тортдиган бўлишига ҳам интилган. Китобнинг ички безакларини ишлашда расом жуда яхши натижаларга эришди. Хусусан, график безаклари билан китоб саҳифаларини жонлантирувчи, унга маъно бахш этувчи, яхлит ҳамда қўшса-

хифаларни моҳирона туза олувчи расом сифатида маҳоратини намойён этди. Умуман, Қутлуг Башаров безаган китоблардан гўзал бир гулдаста тузиш мумкин. Бу гулдаста китобхонларни гўзаллик оламига олиб киришда ажойиб робита бўлиб хизмат қилади.

— Қутлуг Башаров Ўзбекистон графика санъати асосчиси ва жонқуярларидан эди, — дейди график расом Носир Хусанов. — У графиканинг барча турлари бўйича эркин ижод қилган мусаввирдир. Айниқса, графиканинг эстамп, линогравюра ва литография жанрларида ўлмас мерос қолдирган. Унинг

асарларида гўзал Ўзбекистон табиати, урф-одатлари, анъаналари, буюк алломалар портретлари юксак маҳорат билан акс эттирилган.

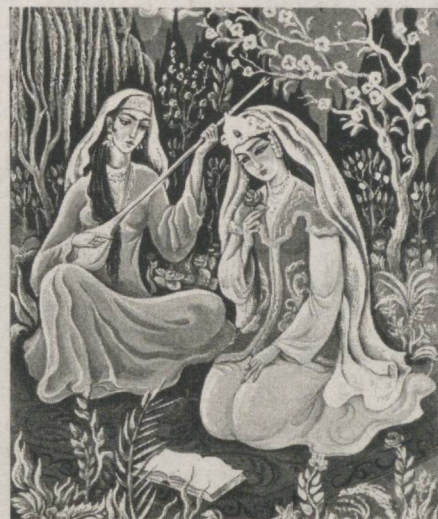
Моҳир мусаввир самарали ижод қилиш билан бирга, кўп йиллар Миллий расомлик ва дизайн институтининг "Миниатюра ва китоб графикаси" кафедраси профессори сифатида фаолият олиб борган. Ҳозир унинг юздан ортиқ шогирдлари устоз ишларини давом эттиришмоқда. Тўғриси, катъиятли бу инсон шогирдларига меҳнаткашлиги, қасбига фидойилиги, меҳрибонлиги билан ўрнак бўла олди.

Қ.Башаров икки юздан ортиқ республика ва халқаро кўргазмалар, танловларда муваффақиятли катнашган. Унинг асарлари Ўзбекистон давлат Санъат музейидан, Третьяков галереяси, Австрия, Венгрия, Миср, Канада, Монголия, Италия, Чехия, Хиндистон, Польша, Франция, Югославия, АҚШ, Англия, Корея галереялари ва шахсий коллекцияларидан ўрин олган.

Устоз расомнинг самарали ижоди муносиб эътироф этилиб, "Шуҳрат" медали, "Эл-юрт хурмати" ордени билан тақдирланган. Шунингдек, Қ.Башаров Ўзбекистон Бадий академияси академиги эди.

Расом нафақат ижодкор сифатида, балки оила бошлиғи сифатида ҳам бошқаларга намуна эди. Унинг барча фарзандлари ва шогирдлари ота ва устоз изидан бориб, ўзбек графика мактаби анъаналарини фахр билан давом эттирмоқдалар.

Насиба АБДУЛЛАЕВА,
санъатшунос

ҚАДРИЯТ ҚАДРИ

Ўтган йили Самарқанд шаҳрида бўлиб ўтган "Ўрта асрлар Шарқ алломалари ва мутафаккирларининг тарихий мероси, унинг замонавий цивилизация ривожидидаги роли ва аҳамияти" мавзусидаги халқаро конференциянинг очилиш маросимидан Президентимиз таъкидлаганидек, "Тинчлик ва барқарорлик бўлмаса, илм-фан соҳасида ҳеч қандай ўсиш, тараққиёт бўлиши мумкин эмас. Қаерда тинчлик ва барқарорлик бўлсагина илм-фан марказлари, академиялар, олий ўқув юртлари пайдо бўлади. Энг асосийси, таълим-тарбия равнақ топиб, унга қизиқиш, эътибор кучаяди. Тинчлик-барқарорлик бўлган жойдагина одамлар ўқиб-ўрганишни, ҳар томонлама ривожланишни истади".

Хуқуқшунос олим ва адиб Акмал Саидовнинг "Шарқ" нашриётида чоп этилган "Ҳазрат Зангиота" китобини мутлолаа қилиш асносида кўнглимдан фахр-ифтихор туйғулари кечди. Зеро, маданий мерос жамият асосини, халқимизнинг авлоддан-авлодга ўтиб келаётган маънавий қадриятлари ва анъаналарини мустаҳкамлайдиган омилдир.

Маълумки, ҳозирги кунда мамлакатимизда давлат муҳофазасига олинган 8 минг 180 та маданий мерос объекти мавjud бўлиб, шундан 2 минг 495 таси меъморчилик, 4 минг 780 таси археологик, 643 таси монументал ёдгорлик ва 262 таси диққатга сазовор жойлардир. Муқаддас қадамжолар ҳамда зиёратгоҳлар, тарихий-меъморий ёдгорликлари тиклаш ва

рий мажмуасида амалга оширилган ободонлик ва бунёдкорлик ишларининг миқёси ниҳоятда кенг эканини алоҳида қайд этиш жоиз. Зангиота мажмуаси наинки Ўзбекистон, айни чоғда, Марказий Осиё минтақасидаги нобў тарихий-маданий, меъморий мажмуа сифатида табарруқ зиёратгоҳлардандир. Шу маънода, мажмуанинг Соҳибқирон Амир Темури томонидан бунёд этилиши, теуирийода олим ва шоҳ Мирзо Улуғбек томонидан таъмирланиши, кейинги даврларда, хусусан, мустақиллик йилларида бу мўтабар масканда амалга оширилган ободончилик ва бунёдкорлик

ишлари ҳақида китобда муҳим маълумотлар берилган.

Маълумки, Вазирлар Маҳкамасининг "2013–2015 йиллар давсида Тошкент вилоятида туризм соҳасини ривожлантириш дастури" доирасида Зангиота мажмуасини қайта таъмирлаш, ободонлаштириш ва инфратузилма тизимларини яратиш бўйича бош режа ишлаб чиқилган. Шу Дастур асосида мутахассисларимизнинг фидокорона меҳнати билан ёдгорлик таркибидидаги тарихий обидалар қолдиқларини ҳисобга олган ҳолда, мажмуа ҳудуди кўркам ва кўк-ламзор гўшага айландирилди. Ўтган қисқа даврда, китобда алоҳида қайд этилганидек, Зангиота мажмуасига анъанавий меъморлик услубидаги дарвозахона қурилди, Зангиота ва Анбар она мақбаралари таъмирдан чиқарилди, шу жумладан, бешта гумбаз қайта тикланди, зиёратчиларга қулайлик яратиш мақсадида 1200 кишига мўлжалланган муҳташам мас-

жид биноси, мажмуа ҳовлисидаги эски минора ўрнига янги масжиднинг гарб томонида миллий меъморлик анъаналари асосида 31 метрли кўркам минора бунёд этилди, мавjud иккита айвон мажмуанинг тарихий-меъморий қиёфасига мос ҳолда қайта тикланди, эски ҳовуз ўрнида иккита замонавий фаввора ишга туширилди. Бундан ташқари зиёратгоҳга келиш йўли, ерости ўтиш йўлаги, уч қаватли меҳмонхона, чойхона, дўкон, ҳунарманд ва усталарнинг дўконлари, деҳқон бозори, хизмат кўрсатиш ша-хобчалари, автомашиналар тўхташ жойи, тахоратхона, қушхона барпо

этилди ҳамда бошқа замонавий қулайликлар билан таъминланди.

Шу маънода, "Ҳазрат Зангиота" асари, бир томондан, муаллифнинг ўз эл-юртига, ва албатта, Зангиотамизга хурмат-эҳтироми ифодаси бўлса, иккинчи томондан, зиёратгоҳини обод этишдек эзгу ишларга бош-қош бўлган, бу бунёдкорликларга муносиб ҳисса қўшган юртдошларимизга ўзига хос миннатдорлик изҳори ҳамдир.

Буюк аждодларимиз томонидан маҳорат билан бунёд қилинган ва бугунги кунгача сақланиб келаётган Самарқанддаги Шоҳи Зинда, Регистон, Рухобод, Амир Темури мақбараси ва жоме масжиди, Бухородаги Калон масжиди, Мир Араб мадрасаси, Лаби Ҳовуз ва Боло Ҳовуз мажмуалари ҳамда бошқа ўнлаб, юзлаб қадимий, ўрта асрлардаги меъморлик дурдоналари халқимизнинг юксак ижодкорлик салоҳиятидан далolatдир.

Шуни айтиш жоизки, бугунги кунда ҳар бир вилоятдаги ана шундай тарихий ёдгорликлар ва муқаддас қадамжолар бўйича туркум китоблар нашрга тайёрланаёпти. Хи-вадаги Ичан қалъа, Самарқанд, Бухоро, Шаҳрисабз шаҳарларининг диққатга сазовор тарихий-маданий қисмлари ЮНЕСКОнинг бутун жаҳон маданий ва табиат ёдгорликлари мероси рўйхатига киритилганидан хабардоримиз. Зеро, давлатимиз сиёсатининг муҳим йўналишларидан бири бу — ўтмиш қаъридан етиб келган бой тарихий-маданий меросимизни сақлаш ва кўз қорачиғидек асраб-авайлаш, тиклаш ва таъмирлаш, чуқур ўрганиш ва кенг тарғиб этишдан иборат.

Равшан МАНСУРОВ,
Маданият ва спорт ишлари
вазирлиги бошқарма бошлиғи

МИЛЛИЙ МУСИҚА ИСТИҚБОЛЛАРИ

Ўзбекистон Бадийи жамоалар ижодий бирлашмаси ҳошида жамоатчилик асосида ташкил этилган Бадийи кенгаш йиғилиши бўлиб ўтди. Таниқли ижодкорлар, бастакорлар, ҳофизу созандалар, соҳа мутахассислари иштирок этган ушбу тадбирда миллий музика санъатимиз олдида турган долзарб вазифалар муҳокама қилинди. Йиғилганлар биринчи навбатда мақом санъати, миллий чолғучилик намуналари тарғиботини кучайтириш масаласига эътибор қаратишди. Хусусан, телевидение ва радио каналлари орқали бу йўналишда кўрсатув ҳамда эшитиришларни мунтазам бериб бориш зарурлиғи таъкидланди. Кенгаш иштирокчилари бугунги кунда профессионализм масаласи жиддий эътиборни талаб қилаётган-

нини, асрлар давомида шаклланган миллий музика йўналишларини асраб қолиш борасидаги тақдирларни ҳам айтиб ўтишди.

— Миллий музика санъати соҳасида ечимини кутаётган долзарб масалалар мавжудлигига қарамай, маълум ютуқларга эришганимизни ҳам унутмаслигимиз керак, — деди бирлашма директори ўринбосари Муслим Исмоилов. — Жорий йилда мамлакатимизнинг барча вилоятларида

ижодий концертлар ташкил этишга эришдик. Айни пайтда Ўзбекистон давлат консерваториясининг катта залида миллий музика ижодкорларининг алоҳида концертларини ўтказишни режалаштирганмиз.

Тадбир давомида муҳокама қилинган масалалар, ижодкор ва мутахассислар томонидан билдирилган тақлиф ҳамда мулохазаларни ўрганиб, амалга оширилиши лозим бўлган ишлар режасини ишлаб чиқишга қарор қилинди. Шунингдек, Бадийи кенгаш фаолиятини янада кенгайтириш, оммавий ахборот воситалари билан яқин ҳамкорлик ўрнатишга қелишилди.

Ўз мухбиримиз.

НАВОГА ОШНО ҚАЛБЛАР

Успенский номидаги республика махсус музика академик лицейи юртимиз музика санъати ривожига муносиб ҳисса қўшиб келаётган йирик ўқув даргоҳларидан бири. Мазкур даргоҳ устоз ва педагоглари Ўзбекистон музика маданиятининг келажиги — иқтидорли ўғил-қизларни тарбиялашга бор салоҳиятларини сафарбар этмоқда. Лицей ўқувчиларининг жаҳон саҳналарида ўтаётган нуфузли қўриқ-танловларда юқори натижаларни кўлга киритаётгани ана шу устозлар меҳнатининг самарасидир.

Лицейда меҳмон бўлган "Шарқ тароналари" халқаро музика фестивали катнашчилари, италиялик санъаткорлар ҳам ушбу ўқув даргоҳида ёш истеъдодлар учун яратилган шарт-шароитлар ва музикачиларнинг ижро маҳоратини қўриб, ҳаяжонларини яширолмагандилар. "Очиги, кўпдан буён бу қадар хайратга тушмагандик, — дейишди улар. — Юртимиздан анча узоқ бўлган бир мамлакатда, энди эса фестивал туфайли биз учун қадрдон бўлиб қолган гўзал Тошкентда италиялик муаллифларнинг куй-

қўшиқларини тинглаш, шубҳасиз, бизга завқ бағишлади. Ўқувчиларнинг, шунингдек, лицей ўқитувчиларининг юксак даражадаги ижро маҳорати ҳар қандай мактов ва оқ-ишлардан юқори туради. Биз уларга чин дилдан "Офарин, ўзбек педагоглари ва устозлари! Офарин, Ўзбекистон деймиз. Сизнинг истиқболингиз порлоқ, чунки халқингиз, ёш авлод қалби музика оҳанглари-

га тўлиқ. Музикасиз қалб эса бўм-бўш бўлиб қолишини ҳаммамиз яхши биламиз".

Бу каби эътирофлар, фарзандларимиз учун яратилаётган шарт-шароитлар лицей педагоглари ва ўқитувчиларини янги-янги муваффақиятлар сари илҳомлантирмоқда.

Флора ФАХРУДИНОВА

УСТОЗЛАРГА БАҒИШЛАБ

Пойтахтимиздаги Киночилар уйида "Ўқитувчи ва мураббийлар кўни"га бағишланган ижодий кеча бўлиб ўтди. Тадбир давомида мамлакатимиз илм-фани, маданияти, санъати ривожига салмоқли ҳисса қўшган замонадошларимизга бағишланган "Адабиёт сарманзиллари", "Дониш дарахти", "Уста" номли ҳужжатли филмлар тақдими ўтказилди. Филм муҳокамасида сўзга чиққан "Жаҳон адабиёти" журналы бош муҳаррири Шуҳрат Ризаев таъкидлаганидек, "Устозларимиз бизнинг жонли тарихимиз. Кино ижодкорлар энг муҳим вазифага, яъни устозларимизнинг ҳаёти, илм-фан, санъат оламидаги изланишларини ёрқин лавҳаларда намойиш этишга эришилган".

Тадбир сўнгида ҳужжатли филм қаҳрамонлари — "Буюк хизматлари учун" ордени соҳиби, навоийшунос олим, академик Азиз Қайюмов, филология фанлари доктори, профессор Наим Каримов, Ўзбекистон халқ расоми, таниқли ўймакор уста Ортиқ Файзуллаев билан қизиқарли суҳбат уюштирилди. Йиғилганлар бугунги кино санъатимизда замонадошларимиз сиймоларини акс эттириш муҳим тарбиявий аҳамиятга эгаллигига эътибор қаратишди.

У.УМАРОВА

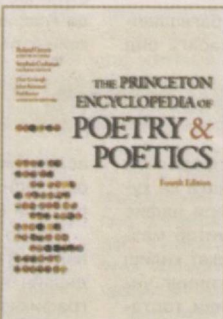
Ўзбекистон ва жаҳон

Ўзбекистон мустақилликка эришганидан кейин жаҳонда юртимизга, хусусан, тарихимиз, маданиятимиз ва адабиётимизга қизиқиш ортиб бормоқда.

Яқинда Америка Қўшма Штатларидан хушхабар келди: машҳур энциклопедия — «Принстон шеърят энциклопедияси»нинг тўртинчи наشري (биринчи наشري 1965 йилда амалга оширилган) босмадан чиқди. АҚШнинг Нью-Жерси штатидаги «Принстон юниверсити пресси» нашриёти томонидан чоп этилган, жаҳон шеърятини ҳақида нодир маълумотларни ўзида жамлаган бу китоб 1588 саҳифадан иборат. Қомусда Европа, Осиё, Америка, Африка халқлари шеърятини анъаналар, оқимлар, йўналишлар, изланишлар, машҳур шоир ва адиблар ижоди ҳақида маълумотлар берилган.

Энциклопедиянинг 1466-саҳифасидан «Туркий шеърят» номли қисм бошланади. Мазкур қисм «Марказий Осиё туркий халқлар шеърят (оғзаки ижоди)», «Ислондан олдинги шеърят», «Ислон давридаги шеърят», «Модерн (ҳозирги) давр» каби боблардан иборат. Жадидлар шеърятини ҳақидаги бобда соҳибқирон Амир Темур руҳидан илҳомланиб шеърлар ёзган адиблар баён қилинган.

НУФУЗЛИ НАШРДА

Абдулҳамид Чўлпон (шоир тахаллуси маъноси: Morning Star — Тонг юлдузи эканлиги таъкидланган) ҳақидаги маълумотларда «Уйғониш» китоби эслатилган ва унинг «Мен ва бошқалар» шеъри аслиятда ва инглизчада берилган.

«1960-йиллар авлоди: Истиклол кўйчилари» (Heralds of Independents) бобида ўтган асрнинг 60-йилларида ўзбек адабиётига кириб келган ёш шоирлар ўз Ватани, халқи ҳақида ёза бошлагани, аждодлар ва қадриятларни улуғлашга интилганлари айtilади.

«Айрим ижодкорлар, — дейилади матнда, — ўз ижодларида тарихий шахсларга мурожаат қила бошладилар. Ўзбек шоири Муҳаммад Али (1942 йилда туғилган) 1967 йилда Амир Темур ҳақида достон ёзди. 1979 йилда эса 1898 йили рус мустамлакачиларига қарши кўтарилган кўзғолоннинг бошлиғи Дукчи Эшонга бағишланган достон яратди...».

Шу бургина фактнинг ўзиёқ адабиётимиз ихлосмандлари дунё миқёсида ортиб бораётганини кўрсатади. Жаҳонда нуфузли ҳисобланган АҚШ энциклопедияларидан бирида ўзбек адабиётига берилган бундай эътибор қувонарлидир.

Адхамбек АЛИМБЕКОВ,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси бадий таржима бўлими масъул котиби

КИТОБ — ҲАМКОРЛИК ВА ТАРАҚҚИЁТ ХИЗМАТИДА

Шу йилнинг 21-23 сентябр кунлари Ашхобод шаҳрида «Китоб — ҳамкорлик ва тараққиёт йўли» деб номланган Х халқаро кўргазма-ярмарка ва илмий анжуман бўлиб ўтди. АҚШ, Буюк Британия, Австрия, Германия, Туркия, Италия, Корея, Эрон, Ҳиндистон, Саудия Арабистони, Россия, Қозоғистон, Қирғизистон, Арманистон каби мамлакатларнинг 140 дан ортиқ нашриёт уйлари, Кембриж, Оксфорд, Иллинойс университетлари, йирик ахборот ва маданият марказлари вакиллари, шунингдек, дунёнинг танили

адабиётшунос ва таржима усталари, безакчи-рассомлар иштирок этган тадбир доирасида бўлиб ўтган танловда Ўзбекистон нашриёти сафида иштирок этган «Akademnash» нашриёти «Энг яхши бадий наشر» йўналиши бўйича голибликни қўлга киритди.

Нашриёт томонидан танловга тақдим этилган китобларга ҳакамлар юқори баҳо беришди. Буюк туркман шоири Махтумқулининг «Асарлар» китоби ноширликнинг энг яхши анъаналари асосида безатилгани учун 1-ўринга лойиқ топилди. Маз-

кур халқаро кўргазмада «Akademnash» чоп этган Юсуф Хос Ҳожибнинг «Кутадгу билиг», Абдулла Ориповнинг «Сохибқирон», Рауф Парфи «Сайланма»си, Назар Эшонқулнинг «Мендан менгача», шунингдек, Ўткир Ҳошимовнинг олмон тилида чоп этилган «Дунёнинг ишлари», Фафур Фуломнинг «Шум бола» асарлари, «Буюк Ипак йўли ривоятлари», «Ёд оламиз, шодланамиз» рухида болалар учун чиқарилган рангли шеър китоблар ҳам тадбирга таширф буюрган мутахассислар томонидан эътироф этилди.

ДИҚҚАТ, ТАНЛОВ!

Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институтини бўш (вакант) ўринларга танлов эълон қилади:

- «Вокал» кафедрасига профессор (1), «Халқ ижодиёти ва анъанавий кўшиқчилик» кафедрасига профессор (1) фан номзоди,
- «Чолғу ижрочилиги» кафедрасига доцент (1), «Тиллар ва адабиёт» кафедрасига доцент (1) фан номзоди,
- «Қўғирчоқ театр санъати» кафедрасига доцент (1), «Маданият ва санъат муассасаларини ташкил этиш ва бошқариш» кафедрасига доцент (1), «Саҳна ҳаракати» кафедрасига доцент (1), «Саҳна нутқи» кафедрасига катта ўқитувчи (1), «Санъатшунослик ва маданиятшунослик» кафедрасига катта ўқитувчи (1).

ТАНЛОВДА ИШТИРОК ЭТИШ УЧУН ҚУЙИДАГИ ХУЖЖАТЛАР ТАҚДИМ ЭТИЛИШИ ЛОЗИМ:

— ректор номига ариза;

— ишловчининг шахсий варақаси;

— маълумоти, илмий даражаси, илмий унвони ҳақидаги диплом нусхалари;

— паспорт нусхаси;

— илмий ишлар рўйхати (илмий котиб томонидан тасдиқланган ҳолда);

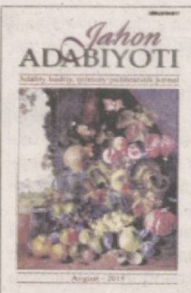
— малака оширилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома нусхаси;

— меҳнат дафтарчасининг нусхаси.

Хужжатлар эълон чиққан кундан бошлаб 1 ой муддатда қабул қилинади.

Манзил: 100164, Тошкент шаҳар, Яланғоч даҳаси, 127-«а» уй.

Телефонлар: 230-28-02, 230-28-11.

«ЖАҲОН АДАБИЁТИ»
2015 йил, август ойи сон

Журналнинг ушбу сони илк саҳифаларида «Муҳаррир минбари» рухида Шухрат Ризаевнинг «Бурчга садоқат» сарлавҳали мақо-

ласи босилган. Унда муаллиф Юртбошимиз Ислон Каримовнинг «Ўзбекистон» нашриётида чоп этилган «Она юртимиз бахту иқболи ва буюк келажат» йўлида хизмат қилиш — энг олий саодатдир» номли китоби тўғрисида фикр-мулоҳазаларини баён этган.

Венгрия адабиёти ва санъати бағишланган саҳифаларда Шандор Петефи, Лайош Кашшак, Карой Чех каби атоқли венгер шоирлари ижоди намуналари билан Даврон Ражаб таржималари орқали танишасиз. Олим Отахон «Сарҳадлар» мақоласида замонавий венгер насри ҳақида сўз юритган ва Ласло Краснахоркаи ва Ласло Бети ҳикояларини ўз таржимасида тақдим этган. Нобел мукофоти совриндори Имре Кертеснинг «Стокгольм маърузаси»ни (Ш.Раҳмонова таржимаси), венгер адабиёти ва

санъати намоёндалари ҳақидаги мақолаларини ҳам ушбу сонда ўқийсиз. Озарбайжонлик машҳур адиб Юсуф Вазир Чаманзаминининг «Икки ўт орасида» романида мумтоз озар шоири, давлат арбоби Мулла Паноҳ Вокиф ва у яшаган давр воқеалари тасвирланган. Асарни аслиятдан Файзи Шохисмоил ўғирган.

Шунингдек, ушбу сонда ҳазрат Алишер Навоийнинг «Фарҳод ва Ширин» достонининг насрий таржимаси,

Журналларни варақлаганда

Жорж Санднинг «Индиана» романи, Менандрнинг «Одамови» драмаси давомини ўқийсиз.

«Адабиётшунослик. Фалсафа», «Қиёс ва талқин» рухида берилган мақола ва тадқиқотлар жиддий мавзуларга бағишлангани билан эътиборга молик. Хусусан, машҳур таржимон Сергей Ивановичнинг «Алишер Навоийнинг «Лисон ут-тайр» достони», У.Норматовнинг «Тўлқинлар ўқилар...», Ч.Дзюбаннинг «Бажа ва Навоий», Қ.Сейдановнинг «Навоий ва Абай», Н.Каримовнинг «Рустам Ҳамдамов» сарлавҳали мақолалари журналнинг ушбу сони мундарижасини бойитган.

Кекса кўнгил мавжлари

Илму маърифатли давронни кўрдик
Барча чин юракдан, дилдан олқийлар.

Эзу амалларга меҳрини берган,
Улгу меъморларга раҳматим бўлсин.
Ўзбекистонни боғу бўстонлар қилган,
Қўли гул инсонлар иқболи кулсин.

Келажакни кўзлаб меҳнат қилса ким,
Бахти бутун, тани саломат бўлмай.
Ватанини муҳаддас дея билса ким,
Уни нурга, умри қувончга тўлмай.

Саъдулла ОЛЛОМОВ,
Қорақалпоғистонда хизмат
кўрсатган маданият ходими,
халқ таълими аълоҳисси, 86 ёш

СУЛОЛАНИНГ РАНГИН ОЛАМИ

Тошкент фотосуратлар уйида «Устоз-мураббийлар кўни» муносабати билан «Ли сулоласи» деб номланган кўргазма очилди. Унда китоб графикаси, турли йўналишдаги рангтаъсир асарлари, оила архивидан тузилган слайд-шоу намоиши этилмоқда.

Сулола аъзолари таълим соҳаси вакиллари бўлиб, уларнинг асарлари мамлакатимиз ва хорижий кўргазмаларда намоиш этиб келинмоқда.

Оила бошлиғи Александр Ли ҳар бир сулола аъзоси ижодининг ўзига хослигини юзага чиқариш ва сақлаб қолишга кўмаклашди. Унинг асарларида мавзу ва ранглар ҳаммаша мутаносиб бўлади.

Галина Ли ижодий фаолиятини болалар оламига бағишлаган. Рассомнинг болалар учун чоп этилган китобларга ишлаган суратлари оддий, лекин ҳаққонийлиги билан ажралиб туради. Айниқса, эртақ қаҳрамонларининг образлари ифодали бўлиб, уларнинг қиёфаси қизиқарли акс эттирилган.

«Ур, тўқмоқ», «Пинокио», «Буратино» каби эртақ китобларга ишлаган суратлари шу жиҳати билан ибратлидир.

— Галина опа мамлакатимизда болалар учун китоблар чоп этиш жараёнига катта ҳисса қўшган, — дейди рассом Хусан Содиқов. У болалар дунёсини яхши тушунади. Ҳар бир эртақ қаҳрамонини меҳр билан чизадик, уни кўрган болаларнинг китобга меҳрлари янада ошади.

Александр Ли Дончерович китобларини безашда мукаммалликка эришган ижодкор. «Ҳаёт дарахти», «Тушларимнинг қуши», «Уйғониш» каби асарлари фалсафага бойлиги билан диққатни тартади.

Татьяна Ли эса табиат кўйида ишлашни яхши кўради. Унинг «Баҳорги», «Қорбоғ, пешин» сингари манзараларида табиат тантанаси намоён бўлган.

Сулоланинг кенжа вакили Сафия Мария Ли ижодида Шарқнинг азалий қадриятларига кенг ўрин берилган. «Хўрозқанд», «Менинг катта қошигим қани?», «Сумалак», «Мақом» туркумларида эртақнамо манзаралар, нафис нақши безаклар бир-бирини тўлдириб туради.

Мазкур кўргазма оилавий ижодкорлар иқтидорини намоиш этибгина қолмай, юртимизда барча миллат вакиллари учун кенг ижодий майдон яратиб берилганининг яна бир далилидир.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси, «Ижод» жамоат фонди уюшма аъзоси Мухтор Худойкуловга қизи

ФАРИДАХОННИНГ

вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Гул кўп, чаман кўп

ЖАҲОН АДАБИЁТИ
ЯНГИЛИКЛАРИ

Муракаманинг янги китоби

Япониялик машҳур адиб Х.Муракаманинг автобиографик эсселардан иборат янги тўплами нашр қилинди. «Роман ёзиш касби» деб номланган бу китобда адабий ижод сирлари, сўз маъноларининг нозик товланишлари хусусида фикр боради. Дастлаб юз минг нуска босилган китобнинг тўқсон мингини «Кино-куния» китоб дўконлари тармоғи эгаси сотиб олди. У китоб бозори ривожига ҳов солиб, уларнинг нархи қимматлашишига сабаб бўлаётган воситачиларни орадан сиқиб чиқариш учун тўпламни кичикроқ дўконларга тарқатмоқда...

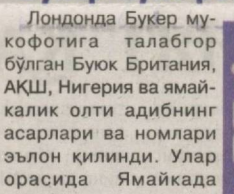
Х.Мураками кўплаб халқаро мукофотлар соҳиби. Асарлари қирқдан ортиқ жаҳон тилларига ўғрилган. Сўнгги «Рангпар Цуру Тадзак ва унинг сафардаги йиллари» романи Японияда бир миллион нусхадан кўпроқ сотилиб, катта муваффақият қозонган.

Актриса ва адиб

Машҳур бестселлерлар муаллифи, британиялик адиба Жеки Коллинс 78 ёшида оламдан ўтди. Жеки Коллинс Лондонда асли жанубий африкалик рақс муаллими оиласида туғилган. Ўтган аср 50-йилларида у ITC Entertainment телеканалнинг бир неча кичик сериалларида роллар ижро этган, кейинчалик адабий фаолият билан шуғулланган. Опаеси Жоан Коллинс эса профессионал киноактриса. 1968 йили адибанинг «Дунё уйланган эркакларга тўла» номли илк романи босилади. Яна бир йилдан сўнг нашрдан чиққан «Айғир от» романи шов-шувга айланади. «Голливуд хайвонот боғи», «Осийлар» романлари ҳам шундай муваффақият қозонган. Адиба «Котил маҳбубалар» романидан сўнг ёзган «Голливуд аёллари» асари эса, 15 миллион нусхадан кўпроқ сотилиб, «The New York Times» рўйхатидан биринчи ўринни эгаллайди. Жеки Коллинс ўз асарлари бўйича суратга олинган бадий фильмларга сценарийлар ҳам ёзган.

Букер мукофотида номзодлар

Лондонда Букер мукофотида талабгор бўлган Буюк Британия, АҚШ, Нигерия ва ямайкалик олти адибнинг асарлари ва номлари эълон қилинди. Улар орасида Ямайкада яшаб инглиз тилида ижод қилувчи Марлон Жеймсининг «Етти қотилликнинг қисқа тарихи», буюк британиялик Том Маккартининг «Сатин тусдаги орол», Санжив Сахатанининг «Қочиш йиллари», нигериялик Чигиози Обиоманинг «Балиқчилар», АҚШлик Энн Тайлернинг «Мовий иллар галтаги», Ханя Янагихаранинг «Кичик ҳаёт» романлари бор.

2015 йилги Букер мукофоти соҳиби номи 13 октябрда эълон қилинади ва у 50.000 фунт (77 минг доллар) маблағ эгаси бўлади.

Наполеон ва Жозефина

Буюк саркарда ва император Наполеоннинг адабиётга қандай алоқаси бор? Эндиликда адабиётшунослар бу саволга «тўғридан-тўғри», деб жавоб беришмоқда. Сабаби саркарданинг гўзал Жозефинага ишқ-муҳаббати акс этган ўнлаб мактублар эпистоляр жанрининг гўзал намуналари сифатида гоёт машҳурлигиди. Ўзидан ёши катта, ҳатто аввалги эридан фарзандлари бўлишига қарамай саркарда севиб қолган Жозефинага ёзилган оташин, эҳтиросга лиммо-лим мактубларда буюк император қалбидидаги гўзал туйғулар рўй-рост ифода этилган. Турли тилларда нашр этилаётган «Наполеоннинг Жозефинага мактублари» китобида қайд этилишича, Жозефинанинг бошқа фарзанд кўра олмаслиги боси расман ажрашганидан сўнг ҳам улар орасидаги муносабатлар давом этган. 1814 йили Наполеон Элба оролида маҳкум бўлган чоғида ҳам Жозефина уни кўргани боради, бироқ учрашгани руҳсат беришмайди. Жозефина ана шу сафар пайти шамоллаб, вафот этади. Саркарда маҳбубаси вафотидан сўнг ана етти йил яшайди ва ўлим тўша-ғида ётганида, граф Монтолоннинг хотирлашича, «Қўшин. Франция. Жозефина», дея пичирлайди...

МУАССИС:
ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР
УЮШМАСИ

ХОМИЙ:
«МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ»
АКЦИОНЕРЛИК КОМПАНИЯСИ

O'zbekiston
adabiyoti va san'ati

Манзилимиз: Тошкент — 100083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Қабулхона — 233-52-91
Котибият — 233-49-93
Электрон манзилимиз: info@uzas.uz, uzas@mcs.uz

Танқид ва адабиётшунослик бўлими: 233-58-86 Санъат бўлими: 233-56-40
Ижтимоий ҳаёт бўлими: 233-57-42 Назм ва наср бўлими: 233-58-60

Бош
муҳаррир
Сирожиiddин
САЙИД

Тахриратга келган қўлғамалар таҳлил этилмайди ва муаллифларга қайтариб берилмайди. Муаллифлар фикри тахрират нуктаи назаридан фарқлангани мумкин.

Масъул котиб — Асрор СУЛАЙМОНОВ
Навбатчи муҳаррир — Барно СУЛТОНОВА
Саҳифаловчи — Зафар РЎЗИЕВ

«ЎЗБЕКИСТОН» нашриёт-матбаа

ижодий уйи босмахонаси.

Босмахона манзили: Навоий кўчаси, 30-уй

Босишга топшириш вақти — 20.00. Босишга топширилди — 14.25

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 26.11.2014 йили 0283-рақам билан рўйхатга олинган. Додаи — 4158 Буюртма S — 4055. Ҳажми — 3 босма табоқ А-2. Нашр кўрсаткичи — 222. Ташкилотлар учун — 223. 1 2 3 4 5 6

ЖУМА КУНЛАРИ
ЧИҚАДИ.

СОТУВДА НАРХИ
ЭРКИН.

ISSN 2181-614X

7 72181 614000